

SAIDAVI

2017 INFORME SOBRE VIOLENCIA INSTITUCIONAL

IRÍDIA
Centre per la Defensa dels Drets Humans

CONTINGUTS

1. QUÈ ÉS EL SAIDAVI?

- A. Presentació
- B. Què entenem per «violència institucional»?
- C. Integralitat i multidisciplinarietat
- D. Àrees de treball del SAIDAVI
 - D.1 Assessorament, seguiment i actuacions urgents
 - D.2 Àrea de litigi estratègic
- E. El dany en la violència institucional des de la perspectiva psicosocial

2. ATENCIÓ PSICOJURÍDICA I CASOS

- A. Introducció
- B. 1 D'Octubre de 2017
 - Som defensores i l'1 d'Octubre
 - Després de l'1 d'Octubre
- C. Casos

3. VULNERACIONS DE DRETS HUMANS

- A. Normativa
 - A.1. Estatal
 - A.2. Catalana
 - A.3. Municipal
 - Ajuntament de Barcelona
- B. Operadors del sistema penal
 - B.1. Cos Nacional de la Policia
 - B.2. Mossos d'Esquadra
 - B. 3. Guàrdia Urbana de Barcelona
 - B.4. Fiscalia
 - B.5. Poder Judicial
 - B.6. Institut de Medicina Forense
 - B.7. Presons
 - B.8. Cossos de seguretat privada

4. RECOMANACIONS

- A. Als grups parlamentaris del Congrés dels Diputats
- B. Als grups parlamentaris del Parlament de Catalunya
- C. Al govern de l'Estat
- D. A la Generalitat de Catalunya
 - 1. Departament d'interior
 - 2. Departament de justícia
- E. A l'Ajuntament de Barcelona
 - 1. Al ple
 - 2. A l'equip de Govern
- F. A la Fiscalia
- G. Al Consell General del Poder Judicial
- H. A L'institut de Medicina Forense de Catalunya
- I. A L'il·lustre Col·legi de L'Advocacia de Barcelona i al Consell D'il·lustres Col·legis De L'Advocacia de Catalunya

1.

QUÈ ÉS EL SAIDAVI?

A. PRESENTACIÓ

Robert Bonet

El **Servei d'Atenció i Denúncia en situacions de Violència Institucional (SAIDAVI)** ofereix assistència jurídica i psicosocial a les persones que pateixen situacions de violència institucional en el marc del sistema penal català. D'altra banda, el SAIDAVI contempla l'estratègia comunicativa i d'incidència política per donar una resposta integral a les vulneracions de drets humans en aquestes situacions.

El SAIDAVI, que va néixer al gener del 2016, materialitza una metodologia innovadora en l'àmbit de la defensa dels

drets humans. Ha estat conceptualitzat i dissenyat després d'analitzar el funcionament de serveis similars que existeixen a l'Amèrica Llatina. Concretament, molts dels principis inspiradors del servei coincideixen amb la feina que duu a terme des de fa més de trenta anys el Centro de Estudios Legales y Sociales (CELS) d'Argentina, organització que ha assessorat el nostre projecte. El SAIDAVI és un projecte d'**Iridia, Centre per a la Defensa dels Drets Humans**. Des d'una perspectiva d'accessibilitat i inclusió social, en què busquem garantir el dret al dret, el ser-

vei és gratuït per al conjunt de la població. El servei s'ha dut a terme amb suport econòmic tant públic com privat i gràcies al treball voluntari. Actualment l'equip està format per sis persones que hi treballen a jornada parcial i set persones voluntàries, algunes de les quals estan en pràctiques. Cal destacar que aquest servei es va crear gràcies a un micromecenatge en què van participar més de 250 mecenes.

B. QUÈ ENTENEM PER «VIOLÈNCIA INSTITUCIONAL»?

La violència institucional és un conjunt de situacions en què les institucions públiques, en comptes de protegir els ciutadans, tal com s'estableix en un estat de dret, actuen de manera que vulnereu els drets de les persones per mitjà de l'exercici de la força física o psicològica fora dels supòsits establerts per la legislació. Aquest terme fa referència als casos en què es genera un dany a una

persona o a un grup de persones en una situació no emparada per la legalitat.

La vulneració ha d'haver estat comesa o permesa per part de funcionaris públics, de cossos o forces de seguretat, de funcionaris penitenciaris o d'agents de la seguretat privada en funcions de seguretat en espais públics o col·lectius en què s'ha dut a terme una delegació

de les funcions de seguretat que són competència de l'estat.

La violència institucional implica una afectació a la integritat física i/o psicològica. L'àmbit de treball del SAIDAVI es limita a les situacions de violència institucional que ocorren en el marc del sistema penal.

Antonio Litov - Fotomovimiento

C. INTEGRALITAT I MULTIDISCIPLINARIETAT

El SAIDAVI és un mecanisme integral que articula actuacions des de quatre eixos diferents: jurídic, psicosocial, de comunicació i d’incidència política.

L’**actuació jurídica** permet buscar la reparació del dany en el marc del sistema judicial i administratiu, a través de la no impunitat i de la generació de processos de reconeixement de la veritat, de justícia i de treball en mecanismes que garanteixin la no repetició.

L’**acompanyament psicosocial** permet vetllar per la salut mental de les persones, abordar els impactes psicològics i psicosocials que les persones desenvolupen com a conseqüència de les vulneracions de drets i potenciar processos d’afrontament i resiliència.

L’**estratègia comunicativa** permet donar visibilitat a l’impacte de la violència institucional i generar debat públic amb l’objectiu d’afavorir la implantació de polítiques públiques que siguin respectuoses amb els drets humans.

La **incidència política** pretén sensibilitzar i generar debat a l’entorn de situacions de violència institucional davant de les administracions competents i del poder legislatiu.

Malgrat tot, la feina en xarxa, a peu de carrer i articulada amb el teixit social veïnal i ciutadà és essencial per a la defensa dels drets des d’una perspectiva social per seguir avançant cap a una societat de ple dret i de garanties.

D. ÀREES TREBALL SAIDAVI

L’estructura del SAIDAVI es basa en dues àrees que treballen conjuntament i en coordinació per tal de garantir una atenció a totes les persones que han patit una situació de violència institucional. L’àrea d’assessorament, seguiment

i actuacions urgents, en una primera fase, garanteix una atenció psicojurídica per acompanyar i assessorar la persona afectada. En determinats casos, l’assumpte passa a una segona fase, la del litigi estratègic, on s’assumeix el li-

tigi com a propi, tractant-lo de forma integral, tant des de la vessant legal i psicosocial, com la de comunicació i incidència.

D.1. ASSESSORAMENT, SEGUIMENT I ACTUACIONS URGENTS

Partim de la base que l’accés al dret és un criteri d’igualtat que ens permet donar resposta a les vulneracions sense cap tipus de discriminació, garantint així una protecció equitativa dels drets. Totes les persones que es posen en contacte amb el SAIDAVI, mitjançant els canals d’arribada (telèfon, correu electrònic, derivació d’altres entitats o

de la xarxa informal), i que han patit una situació de violència institucional fan una primera entrevista psicojurídica presencial. En aquesta fase, no només se les assessora i acompanya tant des d’una perspectiva legal com psicosocial per tal de poder presentar denúncia/querella o obtenir assistència lletrada d’ofici, sinó que un equip d’ac-

tuacions urgents s’encarrega de dur a terme les accions dirigides a l’assegurament o obtenció de prova (comprovar si existeixen imatges de videovigilància, sol·licitar-ne la conservació, cercar testimonis, etc.), així com suport en altres tràmits judicials.

D.2 ÀREA DE LITIGI ESTRATÈGIC

De vegades, el desenvolupament i desenllaç d’un procés judicial pot tenir impacte més enllà de l’assumpte concret i incidir positivament en la legislació, la jurisprudència, la praxi policial o en general en les polítiques públiques. La litigació estratègica busca precisament identificar, promoure i potenciar aquesta capacitat transformadora. Així doncs, més enllà de cercar processos de justícia i reparació, busca incidir i assolir canvis en temes especialment importants per a la societat que permetin avançar en la prevenció de les vulneracions, la protecció i la garantia dels drets humans.

En el cas que un assumpte del SAIDAVI pugui tenir aquestes característiques i compleixi els criteris interns, un cop duta a terme la fase d’assessorament i seguiment, s’assumeix el cas com a propi i **s’aborda d’una manera integral i multidisciplinària**. Això implica, per tant, dur a terme totes les tasques que comporta la representació lletrada (ja sigui en forma d’acusació particular, popular o ambdues alhora) i un acompanyament psicosocial mantingut en el temps, però també incloure-hi la perspectiva comunicativa i d’incidència política.

El treball psicojurídic permet generar un acompanyament psicosocial en el marc dels processos judicials que busca potenciar els processos de mitigació del dany, de reparació i d’enfortiment de les persones com a ciutadanes i ciutadans actius en la defensa dels seus drets. A més a més, i amb l’objectiu de generar un reconeixement institucional dels impactes psicològics de la violència, l’equip psicosocial realitza informes psicològics per requeriment jurídic. A més a més, si les conseqüències psicològiques s’agreugen i es fan cròniques, ens coordinem amb professionals especialitzats per realitzar un informe pericial seguint les pautes del *Manual per a la investigació i la documentació eficaces de la tortura i altres penes o tractaments cruels, inhumans o degradants (Protocol d’Istanbul)*, un manual defensat i promogut per l’ONU (Oficina de l’Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans) des de la seva publicació l’any 1999.

Al seu torn, el treball comunicatiu i d’incidència posa el focus en determinades problemàtiques i situacions que impliquen vulneracions de drets, amb l’objectiu de poder dur a terme processos reals de veritat, justícia, reparació i

garanties de no repetició. És a dir, cerca el reconeixement de la situació viscuda i la corresponent depuració de responsabilitats a diferents nivells (no només penals, sinó també polítiques), i també el reconeixement dels drets dels afectats, el restabliment de la confiança en la societat i en les institucions, la reparació del dany causat, la promoció de l’existència i/o aplicació de mecanismes de garanties que n’evitin la repetició i la demostració de solidaritat davant les vulneracions socials que es materialitzen en situacions individuals i/o familiars.

F. EL DANY EN LA VIOLÈNCIA INSTITUCIONAL DES DE LA PERSPECTIVA PSICOSOCIAL

Una de les especificitats del SAIDAVI és la inclusió de la perspectiva psicosocial a l'atenció a les persones en l'àmbit dels drets humans. La vulneració de drets humans i, especialment, la violència institucional genera danys que tenen un impacte en la vida i en el desenvolupament individual i social de les persones afectades. Garantim una atenció propera i un acompanyament als impactes psicosocials derivats de la situació de violència institucional. Acompanyem les persones durant el procés de defensa dels drets, en la superació de les afectacions i en processos de reparació del dany a nivell emocional i psicosocial. L'afrontament positiu de la situació viscuda, la mitigació del dany i l'enfortiment de la persona i del seu entorn són alguns dels efectes de l'acompanyament psicosocial.

La sistematització dels impactes i dels danys que generen les situacions de violència institucional ha evidenciat diferents tipus de danys (físic, psicològic i psicosocial) a les persones afectades i al seu entorn.

El **dany físic** evidencia el dolor i els impactes a nivell corporal, inclou les lesions que són producte d'agressions i qualsevol tipus de maltractaments o d'agressions que afectin la integritat física. Inclou el suïcidi quan la violència institucional n'és causa directa.

El **dany psicològic** fa referència a les afectacions diverses tant en la salut mental de les persones com en el seu entorn, de manera que n'obstaculitzen el ple desenvolupament social i, en alguns casos, laboral, cosa que genera un impacte en la quotidianitat de la persona.

El dany a la dignitat humana és un dels danys més profunds que es perpetren en el context de la violència institucional. En aquest sentit, hem pogut identificar afectacions profundes en l'esfera emocional, disminució de l'autoestima, sentiments d'humiliació i degradació i aïllament social. Són freqüents el sentiment de culpa i la necessitat d'estar en hiperalerta i vigilància constant. L'exigència d'obediència o submissió

també intensifiquen el dany. També són habituals la ridiculització, la indefensió i el sentiment d'impotència davant l'asimetria de forces que caracteritza la violència institucional, entre d'altres. Així mateix, identifiquem afectacions en la salut mental que es manifesten a través de l'agreujament de patologies prèvies i de la generació de noves afectacions psicològiques.

L'impacte psicosocial també fa referència a la vulnerabilitat social en què es troben la major part de les persones ateses. En la majoria dels casos, la violència institucional intensifica el grau de vulnerabilitat i, de la mateixa manera, registrem casos de violència institucional més freqüentment quan existeix certa vulnerabilitat.

A més, es genera un **dany psicosocial**^[1] quan no només es veuen afectades les persones directament vulnerades, sinó també les seves famílies, grups socials, col·lectius i la societat en conjunt, en veure's reduïdes les seves llibertats i drets.

Bru Aguiló - Fotomovimiento

Amb l'objectiu de garantir processos reals de veritat, justícia, reparació i garanties de no repetició, la perspectiva psicosocial garanteix que el procediment judicial sigui reparador i no revictimitzant, acompanyant a la persona per construir un relat reparador, on la persona senti i tingui un reconeixement institucional de la seva veritat, amb l'objectiu d'anar construint relats col·lectius de veritat i justícia.

Els requeriments judicials i l'exposició pública en els mitjans de comunicació generen un estrès afegit que també cal abordar des de l'acompanyament psicosocial.

Cal tenir present que la violència institucional seria una vulneració de drets que es genera en l'esfera social (institucions públiques) i que recau en l'individu particular. És a dir, la persona

directament afectada materialitza una disfuncionalitat que es dona en el si de la societat.

[1] El concepte de «dany psicosocial» va ser proposat pel psicòleg social Ignacio Martín Baró l'any 1989.

2.

ATENCIÓ PSICOJURÍDICA I CASOS

A. INTRODUCCIÓ

Al llarg de l'any 2017 el SAIDAVI ha rebut un total de 72 sol·licituds d'actuació davant de presumptes vulneracions de drets humans. D'aquestes 72 sol·licituds, 52 han estat per part de persones que han patit situacions de violència institucional que entraven dins l'àmbit d'actuació del servei. Davant les sol·licituds, el servei ha fet tasques d'atenció i assessorament, defensa legal, acompanyament psicosocial, accions comunicatives i d'incidència, visites a centres

penitenciaris i a centres d'internament d'estrangers i derivacions a altres entitats expertes en àmbits concrets. En total, al llarg del 2017 s'han dut a terme un total de 246 actuacions legals, 102 actuacions psicosocials i 8 accions comunicatives i d'incidència.

De les 52 sol·licituds que entraven dins l'àmbit d'actuació del servei, aquest ha assumit la representació lletrada d'un total de 23 casos. Cal afegir-hi 9 casos

que van tenir entrada al llarg de l'any 2016 i que han continuat oberts durant el 2017, havent assumit el servei la representació lletrada de cada un d'ells. Així doncs, al llarg del 2017 el servei ha estat duent la defensa lletrada d'un total de 32 casos, en els quals les accions legals s'han combinat amb l'acompanyament psicosocial i amb accions comunicatives i d'incidència.

Pedro Mata - Fotomovimiento

En els 29 casos restants, la representació lletrada dels quals no ha estat assumida pel servei, les actuacions han consistit en tasques d'assessorament i seguiment jurídic, així com actuacions psicosocials puntuals. Les tasques d'assessorament i seguiment jurídic que es fan des del servei consisteixen principalment en l'orientació jurídica; la preparació i presentació de denúncies, recursos i altres escrits de tràmit penal; la realització d'actuacions tendents a assegurar la prova —com la sol·licitud i recopilació d'imatges, testimonis i altres mitjans de prova—; el seguiment del curs de la denúncia presentada i l'assessorament per a l'obtenció d'advocat d'ofici.

De les 52 persones que s'han adreçat al servei per haver patit situacions de violència institucional, 23 han estat dones i 29 homes. La franja d'edat d'aquestes persones ha estat la següent:

- <18: 1
- 18-35: 19
- 35-60: 29
- 60-80: 3
- >80: 0

D'aquests casos, 14 han tingut lloc a l'espai públic, 31 en contextos de reunió i manifestació, 2 al Centre d'Internament d'Estrangers de Barcelona i 5 en centres penitenciaris.

A continuació s'exposen els fets dels diferents casos tal com consten en les

respectives denúncies i/o querelles presentades als jutjats corresponents. Malgrat ésser, per tant, fets indiciaris, s'ha considerat important exposar-los tal com s'estan investigant i/o enjudiciant. En aquells casos en què s'ha presentat escrit d'acusació, el relat que s'exposa en el present informe s'ha extret dels respectius escrits. Alguns dels casos ja han estat enjudiciats i s'està pendent de sentència definitiva i d'altres —la majoria— continuen encara en fase d'instrucció.

Els apartats del present informe es corresponen amb les diferents àrees del SAIDAVI: espai públic, reunió i manifestació, CIE i presó, tant pel que fa als assumptes que han entrat aquest any com pels que provenen de l'any 2016.

Els fets succeïts l'1 d'octubre de 2017 a Catalunya, amb un total de 1 066 persones ateses als serveis mèdics com a conseqüència de les actuacions policials de la Guàrdia Civil i el Cos Nacional de la Policia per impedir el referèndum, mereixen una menció especial, tant per la gravetat dels fets com per la tasca desenvolupada per Irídia i altres entitats en el marc de la campanya #SomDefensores i en les setmanes posteriors.

B. 1 D'OCTUBRE DE 2017

Som Defensores i l'1 d'Octubre

Un conjunt d'entitats de drets humans vam veure amb preocupació les vulneracions de drets que s'estaven produint a mitjans de setembre del 2017, amb entrades sense ordre judicial a impremtes i redaccions de mitjans de comunicació, prohibició d'actes de contingut polític, etc. És per això que vam decidir crear un mecanisme de defensa dels drets humans, que es va anomenar #SomDefensores.

La campanya #SomDefensores va ser impulsada per entitats com NOVACT, la Federació d'Organitzacions per a la Justícia Global (LaFede.cat), l'Institut de Drets Humans de Catalunya (IDHC), l'Associació Catalana per a la Defensa dels Drets Humans (ACDDH) i Irídia, amb l'objectiu de recollir i denunciar les vulneracions de drets i llibertats dels ciutadans de Catalunya arran de les mesures repressives adoptades

per l'Estat espanyol com a resposta a la convocatòria del referèndum de l'1 d'octubre. Entre les accions que es van dur a terme a través de la campanya, l'1 d'octubre es va organitzar una xarxa de persones observadores de vulneracions de drets humans, que es van dividir en equips i es van distribuir pels diferents centres electorals de la ciutat de Barcelona. Les persones observadores van rebre una formació específica en observació de drets humans amb l'objectiu de recollir i enregistrar les violacions de drets que es poguessin donar en els diferents centres electorals. Per altra banda, es va activar un dispositiu legal, amb l'objectiu d'oferir acompanyament i suport jurídic en el cas que es produïssin detencions, situacions de violència desproporcionada o il·legal per part de les forces i cossos de seguretat, o violacions de drets humans. En aquest sentit, es van proporcionar dues línies de telè-

fon —la de Rereguarda en Moviment i la del Servei d'Atenció i Denúncia davant de Situacions de Violència Institucional (SAIDAVI) d'Irídia— a les quals podien trucar les persones en el cas que es produïssin detencions o situacions de violència policial. Per últim, es va activar un dispositiu psicosocial, que oferia suport i acompanyament psicosocial a les víctimes de violència i a les persones que formaven part de la xarxa d'observadores de vulneracions de drets humans. En total hi van estar implicades 180 persones, entre elles 60 advocats, 70 observadores i 30 psicòlegs.

Com a entitat integrant de la campanya #SomDefensores, durant l'1 d'octubre Irídia va participar en el dispositiu legal i va estar coordinant, conjuntament amb NOVACT, la xarxa d'observadores de vulneracions de drets, així com el dispositiu psicosocial.

Durant el transcurs del dia les observadores van atendre un total de **104 persones**:

- **77** persones que van ser víctimes directes d'agressions per part dels agents del Cos Nacional de la Policia;
- **27** persones que van ser testimonis directes d'altres agressions policials.

Dels 77 casos de persones que van patir agressions directes, 13 casos van ocórrer al CAP Guinardó; 11 a l'Escola Mediterrània; 10 a l'Institut Jaume Balmes; 9 a l'Escola Àgora; 7 a l'Escola Projecte; 5 a l'Escola Aiguamarina; 5 a l'Institut Joan Fuster; 4 a Trinitat Jove; 3 al CFA Freire; 2 a l'Escola Infant Jesús; 2 a l'Escola Dolors Monserdà; 2 a l'Institut Pau Claris; 2 a l'Institut Joan Boscà; 1 al FEDAC Horta i 1 a l'Escola Orlandai.

Així mateix, des del telèfon del SAIDAVI d'Irídia, encarregat d'atendre els casos de violència policial, es van atendre un total de **28 trucades**:

- 17 trucades de persones que van ser víctimes directes d'agressions policials;
- 11 trucades de persones que van ser testimonis directes d'altres agressions policials.

Pel que fa al **dispositiu psicosocial**, aquest estava format per 30 psicòlegs distribuïts en dos equips: un equip fix, format per 10 psicòlegs i situat al local de LaFede.cat, i un equip itinerant, format per 20 psicòlegs distribuïts pels diferents barris en grups de 3 o 4 persones. L'equip fix va atendre un total de 25 persones, totes elles integrants

de la xarxa d'observadores. L'equip itinerant s'encarregava de les actuacions d'emergència que es donaven a peu de carrer o en els diferents centres electorals. La xarxa d'observadores, juntament amb la coordinació que es feia des del dispositiu fix situat a la seu d'Irídia, va permetre a l'equip de psicòlegs estar informats en tot moment de les actuacions dels cossos policials als diferents centres electorals. En aquest sentit, es van atendre un total de **35 persones**, entre les quals hi havia 5 persones majors de 70 anys i 3 menors d'edat.

Cal destacar que la coordinació dels diferents dispositius (legal, psicosocial i de recollida d'informació), juntament amb la feina d'observació realitzada per la xarxa d'observadores, no només va permetre consolidar una protecció integral dels drets de les persones, sinó que, a més, ha facilitat l'obtenció d'un gran volum de material gràfic que constitueix material probatori per als processos judicials que s'han iniciat posteriorment.

Joana Voisin - La Directa

Després de l’1 d’octubre

Degut a la gravetat dels fets viscuts durant l’1 d’octubre i l’impacte generat en la nostra societat, durant els dies posteriors l’Ajuntament de Barcelona va activar un servei d’atenció a les persones que havien estat víctimes d’agressions policials durant la celebració del referèndum. Aquest servei es va realitzar de forma coordinada entre l’Oficina per la No Discriminació (OND) de l’Ajuntament de Barcelona i el SAIDAVI d’Irídia; i va comptar amb la col·laboració de l’Associació Catalana per a la Defensa dels Drets Humans i de l’entitat Fil a l’Agulla. L’atenció a les víctimes es va realitzar de manera integral, oferint orientació i assessorament jurídic i atenció i suport psicosocial a les víctimes d’agressions policials i als seus familiars. A més a més, es van realitzar diverses intervencions comunitàries als centres electorals i barris amb més afectació, oferint suport psicosocial i orientació jurídica. La metodologia d’atenció psicojurídica realitzada va ser la mateixa que la utilitzada pel SAIDAVI d’Irídia.

El servei va estar habilitat del 2 al 20 d’octubre i es va atendre un total de 294 persones, 65 de les quals van ser ateses de manera presencial, concertant una primera entrevista amb la persona. Cal dir que 9 persones que van ser ateses a l’OND o bé ja havien estat ateses per les observadores o bé havien rebut atenció a través del telèfon del SAIDAVI el mateix dia 1 d’octubre.

Un cop realitzades les primeres entrevistes, a través del SAIDAVI es va analitzar cada un dels casos atesos i es va valorar la conveniència d’assumir la defensa del cas com a Irídia, de cara a plantejar-lo com un litigi estratègic.

Actualment, estem portant 12 casos representatius pels fets ocorreguts l’1 d’octubre a sis centres educatius de Barcelona: l’Escola Ramon Llull, l’Escola Mediterrània, l’Institut Pau Claris, l’Escola els Horts, l’Escola de la Prosperitat i l’Escola Àgora. Les advocades d’Irídia estan actuant com a acusació particular, oferint assistència gratuïta a les afectades, i en un dels casos també com a acusació popular. Les causes es dirigeixen contra els agents del Cos Nacional de la Policia, per delictes contra la integritat moral i de lesions. L’1 d’octubre vam detectar un *modus operandi* similar que buscava generar el pànic entre les persones. És per això que també hem sol·licitat la identificació dels responsables polítics i policials que van donar les ordres de les operacions de l’1 d’octubre.

Un dels casos que portem és el de Roger Español, qui ha perdut la visió de l’ull dret per l’impacte d’una pilota de goma disparada per un agent del Cos Nacional de la Policia. Amb el seu litigi volem estendre arreu de l’Estat el debat sobre aquest projectil altament perillós per tal d’eradicar-ne l’ús, perquè no volem més persones ferides per pilotes de goma, ni a Catalunya ni enlloc.

Amb la tasca de monitoratge i recopiació d’informació, hem comprovat que l’actuació policial de l’1 d’octubre va estar perfectament pensada i coordinada per estendre el pànic entre les persones que van anar als centres de votació i hem pogut identificar a part dels agents implicats en el terreny, però un dels principals problemes amb què ens trobem en el nostre treball d’investigació per presentar proves davant un jutge és, precisament, la identificació dels

agents. És per això que també volem exigir que tots els agents policials portin el número d’identificació TIP visible al davant i al darrere.

Amb la representació d’aquests casos volem obrir un procés de veritat, reparació i justícia col·lectives.

C. CASOS

ESPai PÚBLIC

CAS 1

La matinada del 18 de febrer un jove de 34 anys va ser agredit per un agent de la Guàrdia Urbana de Barcelona mentre es trobava tranquil·lament amb els seus dos cosins a un parc del barri del Raval de Barcelona. Sense cap pretext, una furgoneta d’agents de la Guàrdia Urbana va aturar-se davant seu i, amb un tarannà agressiu, van acusar-lo d’haver orinat a l’espai públic, sense que això hagués succeït. Un dels agents de policia va exigir-li la documentació i va amenaçar d’emmanillar-lo i emportar-se’l detingut a comissaria. El jove no portava la documentació a sobre i va donar un número d’identitat diferent del propi. L’agent de la Guàrdia Urbana, en comprovar que no es corresponia amb el seu número d’identitat, va clavar-li una bufetada i el va agafar pel coll. Finalment, l’altre agent de policia va calmar el seu company. Mentre els agents seguien realitzant la identificació per denunciar-lo, el jove va fer una fotografia del número de placa dels agents per tal de poder denunciar els fets. Un dels agents de policia va obligar l’home agredit a esborrar la fotografia, li va dir que fotografiar-los era un delictes i va arribar a prendre-li el mòbil per comprovar que havia esborrat les imatges correctament. Finalment, va aparèixer un cotxe de Mossos d’Esquadra al lloc dels fets i el jove va acostar-s’hi per explicar el que havia succeït i la seva voluntat de presentar una denúncia. Els agents de Mossos d’Esquadra van dir-li al jove que ells no hi podien fer res i van marxar.

Arran d’aquests fets, el jove i la seva cosina van ser denunciats, en aplicació

de la Llei de Seguretat Ciutadana, per faltar al respecte a un agent policial. Així mateix, el jove va ser denunciat també per orinar a l’espai públic i ella, per pertorbar el descans i la tranquil·litat dels veïns.

L’equip jurídic del SAIDAVI, per un costat, va ajudar el jove a recórrer les multes sancionadores i, per un altre costat, va interposar una denúncia contra els agents de policia, assumint l’acusació particular per un delictes lleus de lesions consistent en la bufetada que un dels agents va clavar-li. El cas va ser admès a tràmit, es va fer el judici per delictes lleus i va haver-hi una sentència absoluta dels agents, que les advocades del SAIDAVI van recórrer en apel·lació. Actualment el cas està pendent de la sentència de l’Audiència Provincial.

CAS 2

El 25 de febrer sobre les cinc del matí, un jove de 23 anys va ser víctima de lesions greus i vexacions de caràcter racista per part d’agents de la Brigada Mòbil dels Mossos d’Esquadra quan es trobava tornant a casa seva després d’haver plegat de treballar de cambrer al Port Olímpic de Barcelona.

Uns agents de la Brigada Mòbil dels Mossos d’Esquadra que eren al costat de la seva furgoneta estacionada damunt la vorera van cridar-lo perquè s’identifiqués, sense més pretext. Seguidament van retenir-lo per darrere i van fer-li un escorcoll corporal violentament. En un moment que el jove va dir als agents que el deixessin marxar, ja que l’endemà treballava, un agent va increpar-lo i, cridant, li va dir: «Morito, eres muy listillo, ¿no?»». Posteriorment l’agent que el subjectava per darrere el

va empènyer i el va fer caure a terra. Mentre el jove era de bocaterrosa, diversos agents van posar-se damunt seu i d’altres li van clavar diverses puntades de peu als costats i a les cames i, mentre un agent li trepitjava amb força la cara contra el terra, un altre li va clavar una forta puntada de peu a la cara que li va fer perdre diverses dents incisives i li va originar una deformitat al nas.

Després que l’equip jurídic del SAIDAVI denunciés amb immediatesa els fets per un delictes de lesions greus i per un altre delictes contra la integritat moral, amb els agreujants de racisme i d’haver comès els fets amb abús de superioritat, el cas va estar aturat al Jutjat d’Instrucció Número 30 de Barcelona durant nou mesos. Aquest fet va ocasionar que els vídeos de les diverses càmeres de videovigilància que hi havia al lloc dels fets fossin esborrats, malgrat que aquestes imatges haurien pogut constituir una prova de càrrec en el procediment penal. El cas actualment es troba encara en fase d’instrucció.

CAS 3

El 26 de juny de 2016 un jove de 26 anys de Cornellà de Llobregat, que era amb dos amics a una cafeteria del mateix municipi, va sortir al carrer per fumar un cigarret. Un agent de la Guàrdia Urbana de Cornellà —de la patrulla creada expressament per al manteniment de l’ordre públic— que es trobava dins la cafeteria va sortir per dir-li que marxés a fumar a un altre lloc, que no podia fumar allà. Després d’increpar-lo, l’agent li va posar una denúncia per consum d’alcohol a la via pública i per falta de respecte i consideració als agents de l’autoritat. Davant d’això, el jove va avisar l’agent que li posaria una

queixa a assumptes interns del cos policial, ja que li estava interposant una denúncia falsa.

Tres dies més tard, el mateix jove era amb dos amics a un parc proper al seu domicili quan, de cop i volta, va aparèixer una furgoneta d'agents de la Guàrdia Urbana de Cornellà i en van baixar quatre uniformats, entre els quals hi havia l'agent de l'episodi anterior. Li van demanar la documentació i, acte seguit i sense prèvia paraula, l'agent que tenia darrere li va fer un fort cop al cap, el va fer caure a terra i va començar a pegar-li. Li van esclafar el cap amb força contra el terra amb la bota policial mentre li cridaven: «¿Ahora vas a llamar a Asuntos Internos?». Els agents van agafar els telèfons mòbils dels dos amics, que van presenciar-ho tot, per evitar que poguessin gravar-ho, i també van fer fora tota la gent que es

trobava per allà mirant què succeïa. Seguidament, se'l van endur emmanillat a la furgoneta, on van continuar pegant-li i insultant-lo. El jove va passar tota una nit a comissaria i va ser denunciat per delicte de resistència i atemptat contra l'autoritat.

A causa dels fets relatats, el jove ha perdut un 97 % de la visió de l'ull esquerre, per un despreniment de retina amb caràcter irreversible. Ha perdut la feina i es troba de baixa permanent perquè la lesió a l'ull li genera molts marejos.

Irídia ha assumit la representació del cas com a acusació particular un cop iniciada la fase d'instrucció. El cas es va tramitar com a diligències prèvies, pendants de ser convertides en procediment sumari.

MANIFESTACIÓ

CAS 4

Davant el fet que el desallotjament del Centre Social de la Rimaia de Barcelona estava previst per al 14 de maig de 2017, diverses persones van decidir quedar-s'hi a dormir com a acte de protesta. En concret, una noia de 19 anys era dins l'edifici quan a primera hora del matí van arribar-hi agents de la Brigada Mòbil dels Mossos d'Esquadra amb actitud agressiva. Els agents li van retorçar els dits, la van agafar pels cabells i, donant-li un cop a la boca, la van treure del balcó. Davant d'aquests fets, i també per les burles que estava rebent dels agents, la jove els va recriminar la seva actuació, en especial a un agent que gravava. Posteriorment, el mateix agent amb el qual havia discutit va ser qui va treure la noia a la força de l'immoble i, quan ningú ho veia, men-

tre la tenia agafada per darrere per les mans, li va retorçar amb força els dits i el braç esquerre.

Arran dels fets relatats, la jove va patir lesions de diversa consideració. L'equip jurídic del SAIDAVI va denunciar els fets i es va personar com a acusació particular. El procediment contra els agents de la Brigada Mòbil dels Mossos d'Esquadra per un delicte lleu de lesions va tirar endavant i ja s'ha celebrat el judici. Estem a l'espera de rebre la sentència.

CAS 5

El passat 1 d'octubre sobre les 9 hores, dues dones (mare i filla) de 54 i 33 anys respectivament es trobaven a l'Escola Mediterrània, situada al passeig Marítim de la Barceloneta, número 5, de Barcelona, esperant per votar al re-

ferèndum. El punt de votació encara no havia obert i la gent era fora de l'escola, fent cua sobre la vorera, quan de cop i volta van aparèixer molts agents del Cos Nacional de la Policia. Els agents, sense fer cap avís previ ni donar cap ordre, van començar a carregar directament contra les persones que eren allà alhora que les encerclaven. Les votants van ser agredides amb puntades de peu i amb el bastó policial.

Com a conseqüència d'aquests fets van patir diversos hematomes i es van sentir absolutament vexades i humiliades. L'equip jurídic del SAIDAVI va presentar una querella per delictes contra la integritat moral i lesions agreujades que va ser admesa a tràmit. El cas es troba al Jutjat d'Instrucció Número 7 de Barcelona, en fase d'instrucció.

CAS 6

El passat 1 d'octubre sobre les 9 hores, una dona de 37 anys es trobava amb la seva parella sentimental fent cua a l'Escola Mediterrània per tal de votar en el referèndum. De cop i volta, mentre s'esperava per votar, va arribar un gran nombre d'agents del Cos Nacional de la Policia que, sense fer cap avís previ ni donar cap ordre, van començar una càrrega policial. Un agent es va acostar a la votant amb el bastó policial en posició horitzontal i li va donar dos cops frontals a l'alçada dels ulls. Uns segons després, el mateix agent que li havia donat els dos cops es va dirigir directament cap a ella i, sense intercanviar cap mot, amb la intenció única i exclusiva de menyscar la seva integritat física i moral i fent un ús de la força absolutament desproporcionat, va clavar-li un tercer cop amb el bastó policial en posició vertical, i amb molta més força,

directament a l'ull dret. Com a conseqüència d'aquests fets, la denunciante va patir un traumatisme cranial consistent en una fissura maxil·lofacial en la interfície del procés frontal de l'os maxil·lar i l'os nasal dret, i hematomes pronunciats a la zona ocular i als ponts nasals. A causa de les agressions, es va sentir molt vexada i humiliada, tractada com un objecte o un animal.

L'equip jurídic del SAIDAVI va presentar una querella per delictes contra la integritat moral i lesions agreujades, que va ser admesa a tràmit. El cas es troba al Jutjat d'Instrucció Número 7 de Barcelona, en fase d'instrucció.

CAS 7

L'1 d'octubre de 2017, una dona de 65 anys va patir lesions i una agressió de caràcter sexual per part d'agents del Cos Nacional de la Policia a l'Esco-

la Mediterrània de Barcelona. La dona estava intentant organitzar de forma endreçada la votació de la gent gran i de les persones amb mobilitat reduïda. Quan els agents del Cos Nacional de la Policia van arribar i van començar la càrrega, es va posar al mig per evitar que una de les persones que estava sota la seva responsabilitat fos agredida. En aquell moment, va rebre una forta bufetada, va ser arrossegada pel terra i va rebre un cop de peu a l'esquena. Cal destacar que el mateix agent policial va realitzar-li tocaments a la zona del ventre i dels pits mentre li feia comentaris vexatoris, i li va originar rascades a causa dels guants policials.

L'equip jurídic del SAIDAVI va assumir la representació lletrada un cop el cas ja estava judicialitzat. Actualment segueix en fase d'instrucció al Jutjat d'Instrucció Número 7 de Barcelona.

Pedro Mata - Fotomovimiento

CAS 8

L'1 d'octubre de 2017 sobre les 10.30 hores, una dona de 47 anys era a l'interior de l'Institut Pau Claris fent cua per votar quan de cop van aparèixer uns 70 agents antiavalots del Cos Nacional de la Policia. En aquell moment, algunes de les persones que eren a l'interior de l'institut estaven assegudes a les escales de l'entrada al recinte, mantenint en tot moment una actitud absolutament pacífica. Els agents es van mantenir immòbils durant uns segons i, de cop, sense previ avís ni advertiment, i sense demanar a les persones presents que marxessin d'allà, van començar a colpejar i arrencar violentament les persones que estaven assegudes a les escales, malgrat que mantenien una actitud totalment pacífica.

Quan la dona ja estava baixant per les escales i en clara disposició de marxar, un agent la va agafar per la part de l'esquena del jersei i, violentament i com si fos un objecte, la va tirar escales avall. La dona agredida va caure de cara a sobre d'una altra persona i seguidament va quedar estesa a terra. Quan la dona es va aixecar del terra, encara atordida, va haver de passar pel mig de diversos agents, encara sense identificar, que li van donar diversos cops i empentes. Fruit dels fets descrits va patir lesions físiques de diversa consideració, una sensació d'angoixa i pànic absoluts, així com menyspreu cap a la seva dignitat i moral, que li ha causat un procés d'angoixa.

L'equip jurídic del SAIDAVI va presentar una querella per delictes contra la integritat moral i lesions, que va ser admesa a tràmit. El cas es troba al Jutjat d'Instrucció Número 7 de Barcelona, en fase d'instrucció.

CAS 9

En la mateixa situació que el cas 8 es trobava una altra dona, de 45 anys, que era a la part mitjana-alta de les escales de l'Institut Pau Claris de Barcelona quan van aparèixer els agents del Cos Nacional de la Policia. Els agents es van mantenir immòbils durant uns segons i, de cop, sense previ avís ni advertiment, i sense demanar a les persones presents que marxessin d'allà, van començar a colpejar i arrencar violentament les

persones que estaven assegudes a les escales, malgrat que mantenien una actitud totalment pacífica.

La dona veia com els agents s'anaven acostant a la zona on es trobava ella i colpejaven la gent que es trobaven pel camí i, presa de la por, sense poder moure's, va decidir tapar-se la cara per no veure res més. Tot seguit, mentre estava immòbil, tapant-se la cara, di

versos agents van arribar fins on es trobava ella i, sense dir res, un dels agents la va agafar pel braç i la va aixecar violentament, la va fer xocar amb la cara contra un altre agent i la va fer anar a parar uns esglaons més avall. Seguidament, mentre es trobava dreta uns esglaons més avall, en clara disposició de marxar del lloc, un altre agent la va agafar violentament i, com si fos un objecte, li va donar una forta empenta que

la va fer caure escales avall. La dona va caure sobre les persones que hi havia a la part baixa de les escales. Quan es va aconseguir aixecar, encara atordida, va rebre un cop al cap per part d'un altre dels agents. Seguidament va ser arrossegada per dos agents, els quals la van agafar pel cap i els cabells amb les dues mans i la van llençar a fora. Va haver de passar encara per un passadís d'agents, encara sense identificar, que li van fer

empentes, fins que va aconseguir quedar lliure.

Fruit dels fets descrits, la dona va restar els dies següents amb forts dolors musculars a tot el cos, especialment a la part superior esquerra de l'esquena. Així mateix, per la situació de pànic, violència i menyspreu cap a la seva dignitat i moral, va patir diverses seqüeles psicològiques, que en l'actualitat encara persisteixen.

L'equip jurídic del SAIDAVI va presentar una querella per delictes contra la integritat moral i lesions, que va ser admesa a tràmit. El cas es troba al Jutjat d'Instrucció Número 7 de Barcelona en fase d'instrucció.

CAS 10

També a l'escala de l'Institut Pau Claris, a la part mitjana-alta, s'hi trobava una altra dona, de 48 anys d'edat, juntament amb el seu marit, que era uns esglaons més avall. Els agents del Cos Nacional de la Policia, a mesura que van anar entrant, es van anar col·locant a la part baixa de les escales, de manera que van bloquejar el pas a les persones que eren més amunt i els van impedir que poguessin sortir, a menys que travessessin el cordó policial. La dona va veure com colpejaven de forma reiterada el seu marit i, posteriorment, un dels agents que havia etzibat una puntada de peu al seu marit la va agafar, li va donar una empenta i la va fer caure sobre una de les persones que estaven assegudes a les escales.

L'equip del SAIDAVI ha assumit el cas recentment, ja judicialitzat i en fase d'instrucció al Jutjat d'Instrucció Número 7 de Barcelona.

Bru Aguiló- Fotomovimiento

CAS 11

L'1 d'octubre del 2017 un home de 48 anys d'edat es trobava a l'interior de l'Institut Pau Claris, fent cua per votar al referèndum, quan, cap a les 10.30 hores, van aparèixer uns 70 agents antiavalots del Cos Nacional de la Policia. En aquell moment l'home estava assegut a les escales de l'interior de l'institut, juntament amb altres persones, mantenint en tot moment una actitud absolutament pacífica. Concretament, es trobava a la part mitjana de les escales, juntament amb la seva parella, que era uns esglaons més amunt.

Els agents del Cos Nacional de la Policia, a mesura que van anar entrant, es van anar col·locant a la part baixa de les escales, de manera que van bloquejar el pas a les persones que es trobaven a les escales i van impedir que poguessin sortir, a menys que travessessin el cordó policial.

Després de mantenir-se immòbils uns segons, els agents van començar a carregar contra les persones que estaven assegudes a les escales. Els agents colpejaven de forma indiscriminada les persones que eren allà, amb cops a la cara i al cap, i les arrencaven de les escales, en molts casos estirant-los dels cabells. L'home va ser colpejat de forma reiterada per diversos agents. Primer, un dels agents el va agafar pel coll i el cap mentre un altre agent li etzibava un cop de puny a la cara. Posteriorment va ser arrossegat escales avall per quatre agents i, seguidament, mentre estava estirat a terra i dos agents l'arrosseaven per treure'l al pati, un altre agent li va donar una puntada de peu.

L'equip del SAIDAVI ha assumit el cas recentment, ja judicialitzat i en fase d'instrucció al Jutjat d'Instrucció Número 7 de Barcelona.

CAS 12

El dia 1 d'octubre del 2017, sobre les 9 del matí, un home de 63 anys va anar al seu centre electoral, que era en aquesta ocasió l'Escola els Horts, situada a la Rambla Prim, número 217, de Barcelona. A causa dels diversos problemes informàtics que hi va haver es trobava fent cua dins del centre. En aquell moment, va tenir notícia que la policia estava intentant entrar a l'escola. Ell era en una de les aules de l'escola. Les persones que es trobaven allà, com ell, van mantenir en tot moment una actitud pacífica: van seure al terra i molts d'ells ensenyaven les mans en senyal de pau. A més, el centre no disposa de cap més sortida que la que es trobava bloquejada pels agents i per la qual hi havien accedit, rebentant-la a cops de mall, de manera violenta.

Els agents de policia van accedir per un dels passadissos i van irrompre dins l'aula. Un dels agents va donar indicacions a la resta i, seguidament, va començar a donar cops amb el seu bastó policial a les persones assegudes, entre elles el denunciante, que va rebre un fort cop de bastó policial al cap mentre estava al terra, assegut en actitud pacífica. Tot just ser colpejat es va adonar que la lesió era important, ja que patia un dolor molt intens i va començar a sagnar de manera molt abundant, cosa visible per a tothom. Cap dels agents va intentar socórrer-lo ni tan sols va demanar que la intervenció s'aturés per tal que pogués ser atès. Més enllà de la ferida, més que evident, amb cinc punts al cap, el denunciante va patir nombroses cefalees, així com dolor de cervicals. En els dies posteriors, va patir dolors forts a la natja dreta i també dolor intens al braç esquerre.

L'equip del SAIDAVI va presentar una querella per un delictes contra la integritat moral i lesions agreujades, que va

ser admesa a tràmit. El cas es troba al Jutjat d'Instrucció Número 7 de Barcelona, en fase d'instrucció.

CAS 13

El dia 1 d'octubre del 2017, al voltant de les 8.30 hores, un home de 67 anys es trobava a l'interior del pati de l'Escola Prosperitat, un dels col·legis electorals habilitats per a dur a terme les votacions previstes per a aquell dia. A les portes de l'escola, que donen al pati, hi havia un grup de més de cent persones que eren allà per poder exercir el seu dret de vot. A aquella hora van arribar al voltant de 7-8 furgonetes dels agents antiavalots del Cos Nacional de la Policia.

Amb prioritat, diversos agents es van apropar corrents a les portes de l'escola amb material d'antiavalots. Un noi que era al costat del denunciante els va preguntar per què hi entraven i un dels agents va contestar, tot ensenyant-los un paper que duia a les mans: «tenemos una orden judicial, tenemos que entrar». Li van demanar de llegir-la, però els la van treure de la vista ràpidament per començar a entrar de forma violenta, utilitzant la força de forma indiscriminada contra el grup de persones que es trobaven a les portes de l'escola, sense intercanviar-hi cap paraula ni donar-los cap ordre o indicació prèvia.

Després d'estirar, treure o empenyar violentament les persones que es trobaven més endavant que ell, un dels agents el va agafar per la solapa de la camisa amb una mà i per l'orella amb l'altra, el va estirar d'aquesta manera i el va llançar amb força cap al terra, concretament, a la calçada de davant de l'escola. Pocs minuts després, es van endur el denunciante amb ambulància, juntament amb altres dues persones que també havien estat agredides

pels agents a l'Escola Prosperitat, fins al CAP Casernes de Sant Andreu. Allà el van atendre i, com que tenia la part posterior de l'orella arrencada, van haver de cosir-li amb quatre punts de sutura.

L'equip del SAIDAVI va presentar una querella per un delictes contra la integritat moral i lesions agreujades, que va ser admesa a tràmit. El cas es troba al Jutjat d'Instrucció Número 7 de Barcelona, en fase d'instrucció.

CAS 14

El dia 1 d'octubre del 2017, en Roger Español Tor, de 38 anys d'edat, va acostar-se al centre educatiu que hi ha prop de casa seva, l'Escola Ramon Llull, per veure quin era l'ambient. En un moment, en clau de protesta per la requisada d'urnes, algunes persones van asseure's a la calçada davant del cordó policial. Aquesta iniciativa va ser emulada per més gent, que va seure allà durant una vintena de minuts. En Roger formava part de les persones assegudes, entre les quals hi havia altres veïns i també mares i pares de l'escola. En un moment donat, sense intentar prèviament retirar les persones assegudes, els agents van començar a colpejar-los amb el bastó policial, fins i tot a zones prohibides com el cap o el tòrax.

Un cop les furgonetes havien creuat el carrer Diputació, la trentena d'agents va formar un cordó. Els agents van anar baixant, com també ho va fer la gent, entre la qual hi havia una gran quantitat de periodistes, degudament identificats, que es trobaven a primera fila. En Roger estava a tocar de la paret d'un edifici de la vorera Besòs, a mitja illa entre Diputació i la Gran Via, a l'alçada del número 230 del carrer Sardanya. Tenia alguns agents escopeters a la vora. En aquell moment un dels agents, situat a menys d'una quinzena de me-

tres, va col·locar una bala de goma al brocal de l'arma, va apuntar recte i va disparar cap a en Roger. Aquest va sentir un tret i immediatament va notar l'impacte a l'hemisferi dret de la cara i va caure a terra ferit. L'autor del tret va disparar recte a menys d'una quinzena de metres de gent estàtica i en actitud pacífica. L'escopeter i els comandaments saben que la velocitat del projectil no permet que ningú es resguardi del seu impacte un cop disparat. I, tanmateix, l'escopeter va disparar cap a una zona on hi havia unes quantes persones agrupades, sabent, doncs, que podia ferir de gravetat qualsevol d'elles. Com a conseqüència de l'impacte, en Roger ha perdut totalment la visió de l'ull dret.

L'equip del SAIDAVI va presentar una querella per un delictes de lesions amb resultat de pèrdua o inutilitat d'un òrgan principal, previst a l'article 149.1 del Codi Penal, amb l'agreujant de prevalença de caràcter públic, que ha estat admesa a tràmit. Actualment el cas es troba en fase d'instrucció al Jutjat d'Instrucció Número 7 de Barcelona.

CAS 15

El dia 1 d'octubre de 2017, aproximadament a les 11.30 hores, un home de 41 anys es trobava a les portes de l'Escola Àgora. Poc després, van arribar diversos agents antiavalots del Cos Nacional de la Policia, que es van posicionar davant les persones que eren a les portes i van començar a treure-les d'allà, tot agafant-les i empenyent-les, així com donant-los cops de puny. En un moment determinat, el denunciante es va trobar davant dels agents antiavalots. Ell, en tot moment amb una actitud pacífica i molt passiva, va començar a rebre cops de puny i cops amb el bastó policial al cap, mentre s'intentava protegir el cap amb els braços. A causa dels cops, va acabar caient a terra. Un cop a terra, va continuar re-

bent cops al cos i al cap. Finalment, va poder incorporar-se i, mentre intentava sortir, va continuar rebent diversos cops. L'home va ser traslladat pel SEM al CUAP d'Horta, on va ser atès. Com a conseqüència dels cops, va patir una ferida al cap, per la qual va necessitar set punts de sutura, i també diversos hematomes en gran part del cos i el cap.

L'equip del SAIDAVI ha assumit el cas recentment, un cop judicialitzat i en fase d'instrucció al Jutjat d'Instrucció Número 7 de Barcelona.

CAS 16

El dia 20 de setembre sobre la 1 de la matinada, en ocasió de la concentració que havia estat convocada per l'ANC i Òmnium Cultural davant la Conselleria d'Economia de la Generalitat de Catalunya, a la Rambla de Catalunya de Barcelona, un jove de 19 anys es trobava amb un amic a escassos metres de la porta de la Conselleria. En aquell moment encara hi havia unes mil persones aproximadament manifestant-se pacíficament, moltes d'elles assegudes davant dels furgons dels Mossos d'Esquadra, de l'Àrea de la Brigada Mòbil.

Tot seguit, els agents van començar a carregar contra la gent. Per tal de no quedar atrapats entre la multitud, els joves van decidir sortir d'allà. El noi es va dirigir cap al cantó que donava a la Conselleria i en pocs segons va trobar-se davant d'una línia de Mossos d'Esquadra, que just havien fet un cordó al voltant de la porta d'entrada a la Conselleria. Darrere seu hi havia aproximadament unes 300 persones i pràcticament no hi havia espais de separació entre ells i els agents. Cap dels joves va fer cap acció amenaçant ni provocadora, mes enllà de cantar consignes.

Mentre els agents de la primera línia empenyien els manifestants i els apun-

taven amb els bastons policials a les cames i els braços, els agents de darrere anaven saltant, per donar cops amb la porra des de dalt. De cop, el jove va notar com, des de la segona línia policial, li feien un cop de porra al cap amb tanta força que va perdre la vista durant dos o tres segons i va deixar de sentir-hi per l'orella esquerra. Com a conseqüència

de l'actuació policial va patir lesions de diversa consideració, en especial una ferida contusa a la regió frontoparietal esquerra amb exposició de la calota cranial, íntegra, i contusions a l'avantbraç i el colze esquerres.

L'equip del SAIDAVI va presentar una denúncia per un delictes de lesions i

un altre contra la integritat moral per aquests fets. El cas es troba en fase d'instrucció al Jutjat d'Instrucció Número 30 de Barcelona.

Bru Aguiló - Fotomovimiento

CIE

CAS 17

El 27 de juliol de 2017 una cinquantena de persones algerianes privades de llibertat al Centre d'Internament d'Estrangers (CIE) de Barcelona van iniciar una vaga de fam al pati del centre en saber que un noi, també algerià, havia patit el dia anterior una agressió per part d'un agent del cos Nacional de la Policia.

Uns quants interns s'estaven passant entre ells una bossa de magdalenes quan, de cop i volta, un agent del Cos Nacional de Policia del CIE va acostar-se a un dels nois, de 19 anys, el va cridar en veu molt alta en castellà i li va indicar que l'acompanyés.

A continuació, el van conduir a un espai del CIE sense càmeres de videovigilància. Un cop allà, acompanyat de quatre agents més del Cos Nacional de la Policia, que van presenciar-ho tot, un dels agents va començar a cridar-li molt fort en castellà. L'intern va dir-li que no l'entenia i, aleshores, l'agent va etzibar-li una bufetada molt forta amb la mà oberta al costat esquerre de la cara.

Seguidament, el mateix agent va indicar-li a un altre intern, de parla espanyola, que es trobava a la sala del costat, que s'acostés i li traduí el que volia dir-li. Aleshores va acostar-se a ell, intimidant-lo, i va començar a cridar-li

molt fort i violentament: "De mí no se ríe nadie. Acabo de volver de vacaciones y de aquí pa'lante tengan en cuenta que les voy a cortar el rollo. ¿Te ha quedado claro?! ¡Que te reviento!". L'altre intern li va traduir aquestes expressions. Com a conseqüència dels fets, el jove ha patit danys físics i psíquics, i va haver de ser visitat al servei sanitari del CIE.

En relació amb els fets, l'equip jurí-

Sergi Pujolar - KrasnyiBCN / La Directa

dic del SAIDAVI, conjuntament amb la plataforma Tanquem els CIE, va presentar una denúncia amb immediatesa per un delictes contra la integritat moral i un altre de lesions lleus, amb els agreujants de la responsabilitat penal sobre els dos delictes d'haver executat els fets amb abús de superioritat, d'haver-se valgut els denunciats de la prevalença de ser funcionaris i d'haver partit de motivacions racistes. El Jutjat d'Instrucció Número 19 de Barcelona, de guàrdia en el moment dels fets, va dur a terme part de la instrucció i va arxivar provisionalment el procediment, mesos més tard, per falta de prova. L'equip jurídic del SAIDAVI va presentar un recurs d'apel·lació contra l'arxivament, que està pendent de resolució per part de l'Audiència Provincial.

CAS 18

La tarda del 16 de setembre de 2017, diverses persones privades de llibertat al Centre d'Internament d'Estrangers (CIE) de Barcelona, a la Zona Franca, van ser agredides greument per agents

del Cos Nacional de Policia del centre. Hi havia diverses persones aglutinades a una porta, esperant que un agent els deixés accedir al pati, quan, de cop i volta, uns agents del Cos Nacional de la Policia van obrir la porta molt agressivament i molt nerviosos i van començar a agredir totes les persones que eren allà. A algunes persones les van tancar a la cel·la d'aïllament, i a d'altres a una sala on hi ha càmeres però van apagar el llum, els van agredir i els van deixar tancats amb clau durant unes tres hores.

Posteriorment, els van portar individualment als lavabos, on no hi ha càmeres, i els van obligar a despullar-se. Col·locant-se prèviament guants de plàstic, els van pegar, donant-los cops de puny i cops de porra mentre els cridaven i insultaven amb expressions com "hijo de puta" o "putos moros".

A un altre grup de nois interns que no van ser tancats, posteriorment els van conduir a les seves habitacions, on els

van fer despullar íntegrament i, un cop despullats, els van obligar a fer una sentadilla per humiliar-los i els van colpejar amb les seves pròpies sabates. Arran d'aquests fets, diverses persones van patir lesions lleus de diversos tipus i un noi en concret va patir un trau al cap arran de les agressions amb bastó policial per part dels agents.

L'equip jurídic del SAIDAVI i la plataforma Tanquem els CIE van presentar conjuntament i amb immediatesa una denúncia en representació de tres dels nois agredits en concret, amb els quals

vam poder contactar, i vam sol·licitar al jutjat de guàrdia que cridés a declarar de manera anticipada els interns, tenint en compte el seu risc de deportació imminent. La denúncia va ser per un delictes contra la integritat moral i un altre de lesions, amb els agreujants de la responsabilitat penal sobre els dos delictes d'haver executat els fets amb abús de superioritat, d'haver-se valgut els denunciats de la prevalença de ser funcionaris i d'haver partit de motivacions racistes. El jutjat de guàrdia no va prendre cap mesura cautelar, va enviar el cas a repartiment i no va ser

fins al cap d'unes setmanes que el Jutjat d'Instrucció Número 30 va assumir la denúncia (és el mateix jutjat que en el CAS 3 relatat anteriorment va tenir el procediment aturat fins a nou mesos). Des d'aleshores la denúncia es troba completament aturada, pendent que el jutjat decideixi sobre les diligències d'instrucció que se li van sol·licitar. Mentrestant, els interns han estat deportats fora del país.

Sergi Rugrand - KrasnyiBCN / La Directa

PRESÓ

Brais G.Rouco - La Directa

CAS 19

Els dies 13 i 14 d'abril de 2017, un jove de 27 anys privat de llibertat al Centre Penitenciari de Brians 2 va patir maltractaments i un tracte degradant per part de nou funcionaris que, sense dur el número d'identificació visible, el van insultar amb comentaris racistes, li van pegar, el van despullar i el van lligar a un llit amb el cablejat de la llum. A més, el jove va estar dotze dies sense

poder-se canviar de roba i el van posar a una cel·la on hi ha llum les 24 hores del dia.

L'any 2016 el jove ja havia denunciat que havia patit una agressió per part d'uns funcionaris, que li van trencar finalment una costella.

El jove i la seva família van presentar una denúncia pels fets de 2017 amb el

suport de SOS Racisme. El jove va ser traslladat al Centre Penitenciari de Quatre Camins, on porta més de nou mesos en aïllament al Departament Especial de Règim Tancat (DERT). Posteriorment, l'equip jurídic del SAIDAVI va assumir el cas, el qual està en fase d'instrucció, pendent que se li prengui declaració com a perjudicat.

Departament Especial de Règim Tancat (DERT) – **Sònia Calvó** – Mèdia.cat

CAS 20

L’1 de novembre de 2016 dos funcionaris del Centre Penitenciari de Brians 2 van introduir un intern de 37 anys a un despatx del centre i van colpejar-lo, clavant-li diverses bufetades a la cara amb els guants posats, sense deixar-li marques.

Després que l’intern presentés la denúncia, l’equip jurídic del SAIDAVI va assumir l’acusació particular del cas i el va representar al judici. Es va obtenir una sentència condemnatòria per als dos funcionaris acusats, que van ser condemnats per un delictes lleus de maltractament d’obra. Posteriorment, la defensa dels funcionaris va recórrer la sentència a l’Audiència Provincial de Barcelona, i la Secció 7a els va absoldre.

En una segona ocasió, el mateix intern va tornar a patir una agressió per part

d’altres funcionaris de Brians 2 i va denunciar igualment els fets. En aquest cas el Jutjat d’Instrucció de Martorell va arxivar la investigació i l’equip jurídic del SAIDAVI va presentar un recurs d’apel·lació contra l’arxivament, que encara no s’ha resolt, a l’Audiència Provincial de Barcelona.

CAS 21

El dia 30 de novembre de 2017, al voltant de les 17.30 hores de la tarda, es va produir la mort, presumptament per suïcidi, d’un intern de 29 anys del Centre Penitenciari Brians 1. Aquest intern es trobava sancionat en aïllament provisional, mesura que s’havia adoptat cinc dies abans que es comunicés la seva mort.

En el moment dels fets, l’intern estava prenent una medicació que se li havia receptat durant la seva estada en aïllament provisional, tal com consta a l’expedient administratiu. L’equip jurídic del SAIDAVI va assumir el cas, el qual està en fase d’instrucció.

SEGUIMENT DELS CASOS ANYS ANTERIORS:

ESPAI PÚBLIC

CAS 3

Una dona de 61 anys va ser agredida el 27 de desembre de 2015 per un guàrdia de seguretat privada a l’andana de l’estació de Renfe de la plaça Catalunya de Barcelona. La dona estava gravant una actuació de diversos agents de seguretat privada amb un grup de venedors ambulants, que ella considerava que no s’ajustava a dret.

Un dels dos agents de seguretat privada es va apropar a la dona i la va colpejar amb la defensa a la mà amb la qual estava gravant, cosa que va fer que el mòbil li caigués a terra i li va causar una fractura de la falange distal del primer dit de la mà esquerra.

En aquesta causa, l’equip jurídic del SAIDAVI representa la persona agredida en un procés jurídic que es troba pendent d’assenyalament judicial. En l’escrit d’acusació es sol·licita tres anys de presó per a l’agent de seguretat per un delictes de lesions agreujat per la utilització d’instrument perillós.

CAS 8

El 21 de juliol de 2016, un home de 35 anys es trobava sobre les 22 hores a la Rambla de Catalunya de Barcelona. Es dirigia al metro de la plaça Catalunya perquè havia vist diversos policies que venien des del darrere contra ell i contra altres persones per considerar-les venedores ambulants. A punt d’arribar al metro, a l’altura de Canaletes, es va apropar un altre grup d’agents de paisà i un d’ells, sense previ avís, li va donar una forta puntada de peu, directa a la cama esquerra, que li va generar un dolor immens des del moment de l’agressió. Com a conseqüència dels fets

va patir una “fractura equivalent bimal·leolar en el turmell esquerre”. Se li va realitzar una intervenció quirúrgica en què li van posar una placa en el turmell esquerre.

El judici d’aquest cas tindrà lloc el 28 de maig de 2018 davant la Secció 2a de l’Audiència Provincial de Barcelona. El Ministeri Fiscal sol·licita una pena d’un any i mig de presó per un delictes de lesions i l’acusació particular, exercida des de l’equip jurídic del SAIDAVI, sol·licita dos anys i mig de presó pel delictes de lesions, així com la inhabilitació especial per al treball i càrrec públic pel mateix temps de condemna.

CAS 10

El 4 d’agost de 2016 un adolescent de 15 anys i un altre de 16 es trobaven, juntament amb altres amics, jugant en un parc a Mollet del Vallès, a prop de casa seva, al costat d’una moto. Se’ls van apropar dos agents dels Mossos d’Esquadra i els van demanar la documentació. Un dels nois els va indicar que no la portava a sobre i que la tenia a casa (que es trobava a escassos metres). Els agents li van indicar que si no tenia la documentació l’havien de detenir per identificar-lo i el noi es va queixar perquè el seu domicili estava al costat.

Un dels agents es va posar molt agressiu, el va agredir a la cara i el va introduir de forma violenta dins el cotxe. L’altre menor, amic del primer, es va queixar de la situació i també va acabar detingut. Els pares del menor van interposar una denúncia i, posteriorment, l’equip jurídic del SAIDAVI va assumir la representació jurídica. En l’actuali-

tat els dos agents es troben en qualitat d’investigats en el procediment i el procés es troba en la fase d’instrucció.

MANIFESTACIÓ

CAS 1

Un home de 36 anys va patir lesions al cap, consistents en la fractura del pavelló auricular esquerre, després de rebre un cop directe amb la defensa per part d’un agent de la Brigada Mòbil dels Mossos d’Esquadra el 27 de maig de 2014.

Des d’Irídia portem l’acusació popular del cas. El 21 de juny de 2017 es va celebrar el judici i l’Audiència Provincial va condemnar l’agent a la pena de dos anys de presó i dos anys d’inhabilitació especial per a treball o càrrec públic com a autor d’un delictes de lesions agreujades per l’ús d’un instrument perillós. La representació de l’agent, proporcionada per la Generalitat de Catalunya, ha recorregut la sentència.

CAS 6

El 25 de maig de 2016, el periodista de *La Directa* Jesús Rodríguez va ser agredit per un agent de la Brigada Mòbil del cos dels Mossos d’Esquadra mentre cobria una de les manifestacions pel desallotjament del Centre Social Banc Expropiat, ubicat en el barri de Gràcia de Barcelona. Després d’identificar-se com a periodista, i mentre estava contra la paret per no entorpir l’actuació policial (com la resta de periodistes), un dels agents que formaven part del cordó policial li va clavar un cop a la cama dreta amb el bastó policial. Jesús Rodríguez va intentar marxar corrent i el mateix agent el va perseguir i li va clavar un

altre cop fort amb el bastó policial a la mà esquerra, cosa que li va causar una fractura obliqua de la falange proximal del quart dit.

Cal destacar que aquest professional està especialitzat en periodisme policial, judicial i de drets humans. En un dels vídeos gravats aportats a la causa es veu clarament com l'agent es dirigeix contra ell per donar-li un cop sec a la mà.

La querella presentada per l'equip jurídic del SAIDAVI va ser admesa a tràmit pel Jutjat d'Instrucció Número 15 de Barcelona. S'han dut a terme diverses diligències d'investigació, com ara la declaració de l'agent en qualitat d'investigat, la de la víctima i la d'un testimoni, i estan pendents encara algunes diligències d'instrucció.

COMISSARIA

CAS 9

El 30 de juny de 2016, al voltant de les 5.30 de la matinada, un home de 36 anys es trobava al carrer de les Rambles de Barcelona, tornant cap a casa amb bicicleta, a pocs metres de la comissaria de la Guàrdia Urbana. A aquella altura, el conductor d'un cotxe es va enfadar amb ell i van tenir una discussió forta i un forcejament. La persona amb qui va discutir va resultar que era un agent de la Guàrdia Urbana de Barcelona que

es disposava a entrar a treballar. Amb l'ajuda d'altres agents uniformats el va traslladar a la comissaria i el van deixar a la sala d'espera mentre en tramitaven la detenció. Després d'uns minuts, l'agent va acudir a la sala d'espera on es trobava el detingut i va començar a cridar-li i colpejar-lo repetides vegades sense cap motiu. Aquests fets van ser gravats en àudio per la persona afectada. Posteriorment, va ser detingut i denunciat per un delictes d'atemptat contra agents de l'autoritat.

Aquest cas està pendent de judici. L'acusació particular, exercida per l'equip jurídic del SAIDAVI, sol·licita una pena de quatre anys de presó per un delictes contra la integritat moral i dos anys de presó per delictes de lesions, així com la inhabilitació especial pel temps que duri la condemna. El Ministeri Fiscal encara no ha presentat l'escrit de qualificació provisional.

PRESÓ

CAS 2

Raquel E. F. va morir la matinada del 10 a l'11 d'abril del 2015 quan es trobava classificada en règim d'aïllament a la presó de Brians 1. El procés penal que es va obrir després de la seva mort va determinar que el motiu havia estat el suïcidi. No obstant això, la seva filla, amb la representació de l'equip jurídic del SAIDAVI, va decidir interposar una reclamació patrimonial administrativa pel dany causat, ja que, segons entenem, tant els responsables mèdics, com els dels funcionaris i els directius del DERT de dones de Brians 1 tenien coneixement de les idees suïcides i de les pràctiques autolesives de l'interna durant els sis mesos anteriors a la seva

mort, en què va estar en règim d'aïllament de forma continuada. Considerem que ni l'equip directiu de Brians 1, ni els responsables del DERT, ni la psicòloga del centre, ni l'equip mèdic i psiquiàtric van actuar amb la diligència deguda.

Malgrat les proves que es van trobar en el marc del procediment administratiu, la Conselleria de Justícia de la Generalitat de Catalunya va decidir desestimar la reclamació de la responsabilitat patrimonial administrativa. Es va interposar una demanda contenciosa-administrativa contra la Generalitat i el judici tindrà lloc el 12 de juny de 2018.

3.

VULNERACIONS DE DRETS HUMANS

En aquest apartat volem analitzar des d'una perspectiva de drets humans les polítiques públiques i les pràctiques en matèria de prevenció de vulneracions dels drets humans. Ens centrarem en les qüestions que hem detectat durant el nostre primer any de servei. Per bé que entenem que la nostra tasca és necessària, el nostre objectiu principal és aconseguir, juntament amb altres entitats de defensa dels drets humans, que

es produeixin canvis en aquestes polítiques i pràctiques per elevar els estàndards de protecció de drets humans a la nostra societat.

La metodologia que hem decidit emprar per dur a terme aquesta anàlisi parteix de la divisió entre sistema penal estàtic (la normativa) i sistema penal dinàmic (operadors del sistema penal) pròpia de la sociologia juridicopenal.

Estem vivint un moment de devaluació col·lectiva dels drets civils i polítics pel que fa a la llibertat d'expressió o el dret a la protesta. No obstant, en aquest informe ens hem centrat únicament en aquelles normatives o pràctiques que generen o poden generar situacions de violència institucional.

A. NORMATIVA

En termes generals, volem destacar que no existeixen normes específiques que contemplin mesures integrals per abordar la problemàtica de la violència institucional. És per això que des de l'entitat volem abordar un procés ampli que

permeti realitzar un Pla Integral contra la Violència Institucional. Dit això, destaquem, a continuació, alguns dels elements més rellevants de la normativa estatal, catalana i municipal en relació amb l'activitat del nostre servei.

Pedro Mata - Fotomovimiento

A.1. ESTATAL

- L'última reforma del Codi penal, aprovada el 2015, introdueix elements que tenen conseqüències especials des d'una perspectiva de drets humans, tal com han denunciat múltiples entitats. A continuació n'assenyalem alguns dels més destacats:

- La introducció de la presó permanent revisable pot generar situacions en què es vulneri l'article 3 del Conveni Europeu de Drets Humans, que prohibeix les penes o els tractes cruels, inhumans o degradants.
- La supressió de les faltes i la seva conversió en delictes lleus està tenint conseqüències en la gestió del fenomen del top manta, ampliant la tensió al carrer i les possibilitats que hi hagi violència institucional.
- La redacció de l'article 550 del Codi penal sobre el delictes d'atemptat a l'autoritat genera inseguretat jurídica, atesa l'amplificació del contingut.

- La Llei orgànica 4/2015, de 30 de març, de protecció de la seguretat ciutadana vulnera els drets civils i polítics de la ciutadania. Nombroses entitats s'hi han posicionat en contra des de l'aprovació, però en volem destacar alguns elements:

- L'article 36.23 imposa sancions que oscil·len entre els 601 euros i els 30 000 per «l'ús no autoritzat d'imatges o dades personals o professionals d'autoritats o membres de les forces i cossos de seguretat que pugui posar en perill la seguretat personal o familiar dels agents i de les instal·lacions protegides o posar en risc l'èxit d'una operació, amb respecte al dret fonamental a la informació». Aquest article genera a la pràctica una situació

Sergi Rugrand - KrasnyiBCN, La Directa

de gran inseguretat jurídica.

- A través de la disposició addicional dècima de la Llei orgànica d'extranjería 4/2000, reformada el 2015 de manera conjunta amb la Llei de seguretat ciutadana, es van aprovar les devolucions «en calent» a la frontera, que continuen essent contràries al dret internacional en matèria de devolució. També volem recordar que l'article 33.1 de la Convenció de Ginebra de 1951, com a garantia imprescindible del dret d'asil, indica que «cap estat contractant podrà, per expulsió o devolució, posar de cap manera un refugiat a les fronteres dels territoris on la seva vida o la seva llibertat perilli per causa de la seva raça, religió, nacionalitat, pertinença a determinat grup social o de les seves opinions polítiques». De la mateixa manera, la Convenció contra la Tortura i altres Tractes o Penes Cruels, Inhumans o Degradants a l'article 3.1 prohibeix als estats part expulsar, tornar o extraditar una persona a un altre estat «quan hi hagi raons fonamentades per creure que estaria en perill d'ésser sotmesa a tortura».

- La Llei orgànica 1/1979, de 26 de se-

tembre, general penitenciària i els reglaments que inclou s'haurien de revisar. En tot cas, considerem que és urgent revisar tant la mateixa llei com el Reglament penitenciari en relació amb l'aïllament penitenciari. El règim d'aïllament que construeixen ambdues normes no està adequat a la normativa internacional en matèria de drets dels reclusos, en concret, a les Regles mínimes de les Nacions Unides per al tractament dels reclusos (les «Regles Nelson Mandela»).

- El règim de vida que imposen els articles 93 i 94 del Reglament penitenciari, que preveu l'aïllament prolongat, genera situacions que podrien vulnerar l'article 3 del Conveni Europeu de Drets Humans i ser considerats tractes o penes cruels, inhumans o degradants.
- El Reial decret 419/2011, de 25 de març, pel qual es modifica el Reglament penitenciari, aprovat pel Reial decret 190/1996, de 9 de febrer, introdueix de manera reglamentària la normativa relativa al fitxer d'interns d'especial seguiment (FIES). Els règims de vida que s'imposen a una gran part dels interns classificats en aquest fitxer podrien vulnerar l'ar

• ticle 3 del Conveni Europeu de Drets Humans i ser considerats tractes o penes cruels, inhumans o degradants.

– El Reglament de funcionament i règim interior dels centres d’internament d’estrangers (CIE) és una norma que atorga un poder excessiu al director de cadascun d’aquests centres, la qual cosa genera una excessiva dependència del règim interior de la visió particular de cada director. Aquest fet afavoreix la possibilitat que es generin situacions d’arbitrarietat en el marc d’un espai de privació de llibertat.

Departament Especial de Règim Tancat (DERT) – **Sònia Calvó** – Mèdia.cat

– Les Normes d’actuació en les repatriacions i en el trasllat de detinguts per via aèria i/o marítima permeten la sedació forçosa, així com la utilització d’elements de contenció per al trasllat de persones, com ara «llaços de segu-

retat, peces de vestir immobilitzadores, cascos protectors, manilles o similars». Aquestes mesures generen un marc que empara l’exercici de maltractaments en els processos de deportació.

Sergi Rugrand – KrasnyiBCN, La Directa

Sònia Calvó – Mèdia.cat

A.2. CATALANA

– L’ordre Circular 2/2017, del règim tancat en els centres penitenciaris de Catalunya suposa l’ordenació en l’àmbit català del règim d’aïllament previst per la normativa estatal. Aquesta normativa, que és fruit del treball en el marc del Grup de Treball sobre Departaments Especials de Règim Tancat que va tenir lloc durant l’any 2017 en el marc de la Comissió de Justícia del Parlament de Catalunya, ha introduït millores, com la limitació del nombre d’hores en cel·la, així com la inclusió d’activitats de tractament durant el compliment en primer grau. No obstant això, la normativa continua permetent l’aïllament perllongat, el qual genera situacions que podrien vulnerar l’article 3 del Conveni Europeu de Drets Humans i ser considerades tractes o penes

cruels, inhumans o degradants. Així mateix, en la circular no s’aborda la situació de limitació a 15 dies d’aïllament penitenciari continuat.

A.3. MUNICIPAL

AJUNTAMENT DE BARCELONA

– L’Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana de l’Ajuntament de Barcelona sanciona conductes que tenen a veure amb l’espai públic d’una manera més dura que la Llei de seguretat ciutadana, en alguns aspectes. Així mateix, entenem que cal que s’obri un procés per acordar un nou model de gestió de l’espai públic que

sigui més eficaç, menys punitiu i més respectuós amb els drets humans. Destaquem alguns dels elements de la normativa que considerem més lesius en relació amb les matèries en què treballa la nostra entitat:

• L’article 79.2 sanciona amb multes d’entre 1 500 i 3 000 euros la desobediència lleu a agents de l’autoritat, no penal, cosa que és totalment desproporcionada i pot generar un marc d’arbitrarietat que afavoreixi l’existència de situacions de violència institucional.

B. OPERADORS DEL SISTEMA PENAL

B.1. COS NACIONAL DE LA POLICIA

Bru Aguiló – Fotomovimiento

- 1 d'octubre
- L'1 d'octubre el Cos Nacional de la Policia, al costat de la Guàrdia Civil, va dur a terme una actuació policial, destinada a complir una ordre judicial emesa pel Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, que va generar més d'un miler de persones ferides. En aquesta actuació hem detectat que es va fer un ús de la força desproporcionat i contrari als protocols: cops amb la defensa al cap, cops de puny, empentes, vexacions i un llarg etcètera. Entenem que aquesta actuació va ser contrària a dret i que en tot cas és necessari que es depurin les responsabilitats policials i polítiques oportunes per l'actuació.
- El Cos Nacional de la Policia va utilitzar bales de goma malgrat que van ser prohibides pel Parlament de Catalunya l'any 2014. Aquesta utilització de les bales de goma, tal com s'ha indicat en el Cas 11 del nostre informe, va ser contrària als protocols policials.
- Els agents antiavalots del Cos Nacional de la Policia no anaven correctament identificats, ja que era impossible veure'n des de la part davantera el número d'identificació policial. Aquesta falta d'identificació empara la impunitat davant casos de violència institucional.
- El Cos Nacional de la Policia no està col·laborant adequadament en la investigació dels fets esdevinguts l'1 d'octubre que està duent a terme el Jutjat d'Instrucció Número 7 de Bar-

B.2. MOSSOS D'ESQUADRA

Bru Aguiló – Fotomovimiento

celona per identificar els agents que podrien ser responsables de presumptes fets delictius.

- Al llarg de tot l'any es va detectar una presència permanent d'unitats d'antiavalots del Cos Nacional de la Policia al Centre d'Internament d'Estrangers (CIE) de Barcelona. Entenem que la presència dels agents antiavalots hauria d'estar completament limitada.

- Des que es va produir el canvi de director al CIE de la Zona Franca hi han augmentat les denúncies per delictes de lesions i contra la integritat moral. Així mateix, alertem sobre la possibilitat que s'estiguin accelerant les deportacions de les persones que denuncien situacions de maltractament o que en són testimonis.

- Es continuen produint controls policials basats en criteris de perfil ètnic des de la Brigada d'Estrangeria del Cos Nacional de la Policia i, a vegades, es produeixen en espais de socialització de les persones afectades.

- El Cos Nacional de la Policia no té els mecanismes adequats per assegurar la independència de les investigacions en què hi ha implicats agents del mateix cos policial.

- Hem detectat que la Divisió d'Afers Interns dels Mossos d'Esquadra no actua amb la diligència adequada en investigacions que impliquen agents del cos.

- En relació amb els casos assumits des del nostre servei que han implicat agents dels Mossos d'Esquadra, cal destacar que:

• No s'han adoptat mesures cautelars contra els agents implicats en el Cas 1 del 2016, encara que hi ha proves concloents que indiquen que un agent va actuar en contra del reglament intern en colpejar un ciutadà al cap de manera directa amb la defensa policial. De fet, malgrat que l'agent ha estat condemnat, la situació no ha canviat.

• Tot i que en el Cas 10 del 2016 s'ha processat dos agents dels Mossos d'Esquadra en qualitat d'investigats per la presumpta detenció il·legal i agressió a dos menors d'edat, la Divisió d'Afers Interns no s'ha posat en contacte amb les famílies per aclarir els fets.

- La Direcció General dels Mossos d'Esquadra no té previst cap canal de col·laboració amb les entitats de defensa dels drets humans que treballen en casos de violència institucional. Entenem que les entitats podem jugar un paper clau perquè les institucions millorin les seves pràctiques de control intern i de respecte envers els drets humans.

- Hem detectat que és habitual que agents antiavalots del cos de Mossos

d'Esquadra utilitzin el bastó policial de manera contrària als reglaments policials. A més del Cas 1 de 2016, també ho hem detectat en el Cas 16, així com en almenys tres manifestacions que han tingut lloc durant el 2018 i que formaran part del nostre proper informe anual.

- Els agents antiavalots dels Mossos d'Esquadra no van correctament identificats, ja que és impossible veure'n des de la part davantera el número d'identificació policial. Aquesta falta d'identificació empara la impunitat davant casos de violència institucional.

- La Direcció General dels Mossos d'Esquadra ha fet una interpretació restrictiva de la Llei d'enjudiciament criminal, que transposava la Directiva 2012/13/UE, del Parlament Europeu i del Consell, de 22 de maig de 2012, sobre el dret a la

informació de les persones detingudes. De fet, el Tribunal Constitucional s'ha pronunciat recentment en una sentència en què ha atorgat l'empara a un ciutadà a l'advocat del qual se li va denegar l'accés a l'expedient policial obert després que el detingués la Guàrdia Civil. En la petició d'empara s'al·legava que l'accés a l'expedient policial era un dret exigible d'acord amb l'article 7 de la Directiva 2012/13/UE, tot i que aquesta norma encara no s'havia incorporat a l'ordenament jurídic espanyol en el moment en què els fets van ocórrer.

- Hem detectat que agents policials adscrits a diverses comissaries de Catalunya fan filtratge sobre quines denúncies admeten i quines no, en qüestions de gènere: tant les referents a violència masclista en l'àmbit de la parella o exparella, com les referents a violències sexuals. Ahora, hem detectat ca-

sos de revictimització greus, que s'han comunicat a la Divisió d'Afers Interns. Aquests fets poden generar situacions de violència institucional cap a les dones que denuncien violències masclistes.

- L'eina usada per a la valoració del risc en violències masclistes continua donant indicadors de risc baix o molt baix, cosa que condiciona directament l'atorgament d'ordres de protecció. No obstant això, algunes de les dones valorades en aquest nivell de risc han estat assassinades posteriorment. L'estat és responsable d'impedir aquest tipus de situacions i, si no ho fa, aquesta actuació pot emmarcar-se dins de la violència institucional.

Joanna Chinchelnitzky - Fotomovimiento

B. 3. GUÀRDIA URBANA DE BARCELONA

- Hem detectat que les situacions amb una major probabilitat que hi hagi violència institucional són les que envolten la gestió de l'espai públic i, més concretament, les relacionades amb la venda ambulants i els horaris nocturns al districte de Ciutat Vella.

- Hem detectat que en el funcionament quotidià del cos policial existeixen criteris de selectivitat policial que es basen en aspectes ètnics.

- Un estudi sobre l'aplicació de l'ordenança del civisme ha establert recentment que l'any 2016 el 50 % de sancions que es van imposar en base a aquesta ordenança van ser per venda ambulants. Vam detectar que hi ha una sobrerrepresentació punitiva en relació amb la resta d'articles de la mateixa ordenança que pot incidir en la pressió ambiental cap a aquest col·lectiu.

- La Unitat de Deontologia i Afers Interns de la Guàrdia Urbana de Barcelona ha avançat al llarg d'aquests dos anys per investigar adequadament les denúncies de casos de violència institucional que puguin implicar agents del cos de la Guàrdia Urbana. No obstant això, aquests mecanismes s'han de perfeccionar i consolidar, especialment pel que fa a la cerca de prova d'ofici amb la rapidesa necessària.

Jorge Lizana - Fotomovimiento

B.4. FISCALIA

– Hem detectat una manca de voluntat proactiva per part de la Fiscalia en la investigació de denúncies que tenen a veure amb la violència institucional. És a dir, en aquells casos en què es denuncien delictes que tenen a veure amb la violència institucional no es donen ni l'impuls processal ni tampoc els passos necessaris per assegurar la prova de la manera més ràpida possible.

– De tots els casos que portem des de la nostra entitat, la Fiscalia només ha intervingut durant la fase d'instrucció en el relacionat amb els fets de l'1 d'octubre, i ho ha fet per sol·licitar el sobreseïment de la causa. En la resta de casos, l'impuls processal i el pes de l'acusació, tot i tractar-se de casos especialment sensibles perquè hi ha implicats funcionaris públics, el porta la nostra entitat en exclusiva.

B.5. PODER JUDICIAL

– Hem detectat que els jutges i les jutgesses no actuen amb la celeritat suficient davant denúncies relatives a situacions de violència institucional pel que fa a la conservació de proves indicades en la denúncia o en la querella. Així mateix, tampoc no hem detectat una activitat especialment proactiva en la investigació d'aquest tipus de delictes. La celeritat en la investigació és clau en aquest tipus de situacions, ja que en molts casos pot ser que l'única prova sigui exclusivament imatges gravades per càmeres de seguretat, que pot ser que s'esborrin al cap de quinze dies o d'un mes. És important destacar que, en altres supòsits, és la mateixa policia l'encarregada de conservar aquestes imatges. Ara bé, en casos de violència institucional, la responsabilitat habitualment recau en la víctima o, si escau, en l'entitat que hi estigui treballant.

– En el cas de les denúncies interposades per situacions esdevingudes al Centre d'Internament d'Estrangers de Barcelona, cal destacar que els jutjats no han actuat amb la deguda celeritat per assegurar la prova, ja que el risc que la persona denunciant sigui deportada és imminent, ni han pres mesures cautelars, com la suspensió cautelar de la deportació fins que es duguin a terme les diligències d'investigació imprescindibles.

– Hem detectat entre els jutges i jutgesses una manca de formació relativa als mecanismes per a la investigació efectiva d'aquest tipus de delictes i, més concretament, relativa al *Manual per a la investigació i la documentació eficaces de la tortura i altres penes o tractaments cruels, inhumans o degradants (Protocol d'Istanbul)*, que és el primer document conjunt de regles per documentar la

tortura i les seves conseqüències, adoptat per l'Oficina de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans l'any 2000.

– Hem detectat una falta d'adaptació a les característiques interseccionals (estat psicològic, edat, sexe, nacionalitat) i situacions concretes de les víctimes/perjudicades del delicte, que homogeneïtzen els processos judicials. Per exemple, hem detectat casos en què, malgrat l'afectació psicològica o de caràcter psíquic de la persona, no s'ha fet cap adaptació ni s'han pres mesures.

– Hem detectat que en alguns jutjats existeix una manca de valoració dels impactes psicològics fruit de la violència dins dels procediments judicials, ja que se n'al·lega la subjectivitat.

B. 6. INSTITUT DE MEDICINA FORENSE

– Hem detectat que a l'Institut de Medicina Forense de Catalunya hi ha una manca de formació relativa als mecanismes per a la investigació efectiva d'aquest tipus de delictes i, més concretament, relativa al *Manual per a la investigació i la documentació eficaces de la tortura i altres penes o tractaments cruels, inhumans o degradants (Protocol d'Istanbul)*, que és el primer document conjunt

B.7. PRESONS

– El dany psicològic que l'aïllament penitenciari prolongat provoca a les persones preses podria constituir una pena o tractament cruel, inhumà o degradant, prohibit en l'article 3 del Conveni Europeu de Drets Humans.

– En el Cas 2 del 2016, vam detectar una aplicació incorrecta del Protocol per a la prevenció del suïcidi, encara que la Conselleria de Justícia no ha assumit la responsabilitat per aquest cas. Igualment, mostrem la nostra preocupació pel que fa a la sobrerrepresentació de suïcidis que existeix en el règim d'aïllament (la xifra arriba a ser fins a tres vegades més alta que els que es produeixen en el règim ordinari).

– Hem detectat que la manera com es comunica als familiars que s'ha produït una defunció és poc responsable, amb falta de tacte i excessivament tècnica. Un dels principals dèficits té a veure amb la falta d'informació sobre els motius que han conduït a la situació de mort, la qual cosa genera un fort dany psicològic als familiars en molts casos. En el Cas 20 es va donar aquesta situació.

– Hem detectat que la manca de meca-

de regles per documentar la tortura i les seves conseqüències, adoptat per l'Oficina de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans l'any 2000.

– Hem detectat manca d'ús de criteris i eines objectivitzadores de valoració del dany psicològic per part dels metges i psicòlegs forenses.

nismes adequats per denunciar situacions de violència institucional i la por a les represàlies que puguin sorgir-ne són, en moltes ocasions, les raons per les quals les persones preses no volen denunciar fets que podrien constituir un delicte.

– El dret a la defensa de les persones privades de llibertat es veu reduït perquè no existeix un mecanisme mitjançant el qual si una persona presa designa un lletrat davant de l'administració, aquesta reclusa pugui notificar al professional les sancions, denegacions de permís, etc. A la pràctica, aquesta situació d'indefensió fomenta la possibilitat que es prenguin decisions arbitràries.

– En el Cas 2 del 2016 vam detectar que la investigació d'ofici que s'havia obert després de la mort de Raquel E. F. presentava grans deficiències, ja que no s'hi havien incorporat elements clau per analitzar els fets, com l'expedient disciplinari i mèdic d'aquesta persona en els sis mesos previs a la seva mort. En el marc del procés indicat, com a conseqüència de la reclamació patrimonial que vam interposar per part nostra, es van poder conèixer extrems

– Hem detectat que en els delictes relacionats amb la violència institucional, en què l'impacte psicològic és una de les conseqüències habituals, no es fa, en la gran majoria d'ocasions, una anàlisi d'aquest impacte psicològic quan es duu a terme un peritatge mèdic.

molt importants que s'havien oblidat en la investigació d'ofici.

– La Direcció General de Serveis Penitenciaris ha mostrat una bona predisposició cap a les entitats de defensa de drets humans pel que fa a la investigació adequada de les denúncies de casos de violència institucional en què hi puguin haver implicades persones que formin part del funcionariat de presons. No obstant això, aquests mecanismes s'han de perfeccionar, especialment en relació amb la prova d'ofici amb la rapidesa necessària.

B.8. COSSOS DE SEGURETAT PRIVADA

– Hem detectat en almenys quatre situacions que els cossos de seguretat privada exerceixen situacions de violència institucional. Cal destacar que no existeix un correcte sistema públic de supervisió i sanció davant eventuais situacions d'exercici de violència institucional per part de cossos de seguretat privada.

4.

RECOMANACIONS

Des del treball específic en matèria de violència institucional volem destacar que a l'estat espanyol no existeixen polítiques públiques en matèria de prevenció de la violència institucional. De moment no ha existit voluntat política d'abordar aquest fenomen i és per aquesta raó que la nostra recomanació principal, dirigida als organismes de la societat civil, als organismes professionals de la justícia i als partits polítics, és que és necessari implementar a nivell estatal, autonòmic i municipal

plans integrals contra la violència institucional que tractin reformes legislatives i normatives imprescindibles i que apostin de manera decidida per canviar les pràctiques actuals.

A continuació passem a fer les recomanacions principals que adrecem a cada una de les administracions i dels organismes implicats, conscients que moltes d'aquestes recomanacions s'haurien de tractar de manera integral i a mitjà termini.

Pedro Mata - Fotomovimiento

A. ALS GRUPS PARLAMENTARIS DEL CONGRÉS DELS DIPUTATS:

- Que procedeixin a la derogació urgent de la reforma del Codi penal efectuada l'any 2015 i que deroguin la Llei orgànica 4/2015, de 30 de març, de protecció de la seguretat ciutadana. I que paral·lelament s'obri un procés per realitzar una reforma del Codi penal i de la Llei de seguretat ciutadana anteriorment esmentats en base al garantisme penal i mitjançant un diàleg amb les entitats de defensa dels drets humans.

- Que aprovin la creació d'una comissió per estudiar les mesures eficaces per prevenir la violència institucional en què es treballi a fons la qüestió de manera suficient per poder abordar el problema amb una perspectiva adequada.

- Que el Congrés prohibeixi l'ús de les bales de goma a causa del potencial lesiu que té aquest projectil per a la ciutadania.

- Que s'obligui el govern a identificar els agents policials antiavalots de manera fàcil de recordar —tant per la tipografia com per la numeració i mida— i que la identificació estigui a tres llocs visibles: al tronc, tant a la part frontal com a la part posterior, així com al casc.

- Que es realitzi una modificació de la Llei d'estrangeria en què es tractin de manera urgent els punts següents:

- Implementació de mecanismes de garantia per als processos de deportacions. Malgrat que les expulsions i devolucions poden afectar els drets fonamentals de les persones, actualment no hi ha cap mecanisme que garanteixi que aquests drets no es vulneraran en el procés de deportació. Recomanem que es creïn uns jutjats de garanties en els casos de deportació que siguin responsables d'analitzar, amb caràcter posterior a

la vista en què la persona s'expliqui amb assistència lletrada, si efectivament es compleixen els requisits legals perquè s'efectuï aquesta deportació en consonància amb el respecte als drets fonamentals.

- Supressió de la utilització de Centres d'Internament d'Estrangers per tal d'acabar així amb la privació de llibertat de llarga durada com a mesura cautelar en els casos d'expulsió i sanció.

- Que s'abordi una reforma del Reglament penitenciari que obri el debat sobre la necessitat, la idoneïtat i el dany que genera l'aïllament penitenciari, en consonància amb les normes de dret internacional.

En concret, és necessari que el Reglament s'adeqüi a les recomanacions internacionals del Comitè Europeu contra la Tortura, així com a les Regles Nelson Mandela (Regles mínimes de les Nacions Unides per al tractament dels reclusos) que limita el temps d'aïllament a un màxim de 15 dies.

- Que s'aprovi la creació d'una Comissió de Recerca sobre els fets de l'1 d'octubre a Catalunya que permeti analitzar el que va passar amb l'objectiu de generar polítiques públiques que impedeixin que situacions així puguin tornar a repetir-se.

Sònia Calvó - Mèdia.cat

B. ALS GRUPS PARLAMENTARIS DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

– Que s’aprovi la creació d’una comissió per estudiar les mesures eficaces per prevenir la violència institucional, en què es treballi a fons la qüestió de manera suficient com per poder abordar el problema amb una perspectiva adequada.

– Que s’obligui el govern a identificar els agents policials antiavalots de manera fàcil de recordar —tant per la tipografia com per la numeració i la mida— i que la identificació estigui a tres llocs visibles: al tronc, tant a la part frontal com a la part posterior, així com al casc.

– Que es prohibeixi la implementació de l’ús de pistoles elèctriques Taser en el cos de Mossos d’Esquadra a causa del potencial lesiu que té aquesta arma, així com pel fet que no és necessària, atès el baix impacte que té en la nostra societat l’ús d’armes de foc.

C. AL GOVERN DE L’ESTAT

– Que revisi els mecanismes i el funcionament de les unitats d’afers interns del Cos Nacional de la Policia perquè treballin amb més independència els casos que continguin denúncies o queixes contra aquest cos. A més a més, és imprescindible que aquestes unitats estiguin integrades per agents formats correctament en drets humans i que se’ls proporcionin mecanismes per tenir un grau d’autonomia més alt en relació amb el cos.

– Que es prohibeixi l’ús de les bales de goma a causa del potencial lesiu que té aquest projectil per a la ciutadania.

– Que s’identifiqui els agents policials antiavalots de manera fàcil de recordar —tant per la tipografia com per la numeració i la mida— i que la identificació estigui a tres llocs visibles: al tronc, tant a la part frontal com a la part posterior, així com al casc.

– Que generi un mecanisme específic per quan una persona interposi una denúncia a un agent policial, a efectes

de garantir l’atenció correcta a aquesta persona i per tal que les unitats d’afers interns estiguin al corrent de la situació.

– Que realitzi una instrucció que prohibeixi els controls policials basats en perfil ètnic i que introdueixi mesures per evitar la selectivitat policial en les actuacions policials. Que periòdicament es realitzin estudis sobre l’existència de racisme en els cossos policials que permetin prendre mesures per analitzar i controlar aquest fenomen amb l’objectiu final d’eradicar-lo.

– Que es deroguin les Normes d’actuació en les repatriacions i en el trasllat de detinguts per via aèria i/o marítima que permeten la sedació forçosa i la utilització de corretges i camises de força per poder deportar la persona, ja que aquestes normes són contràries a l’article 3 del Conveni Europeu de Drets Humans.

– Que es publiquin anualment les estadístiques relatives a les situacions de violència institucional per les quals

s’hagin obert investigacions internes en relació amb el número de queixes, denúncies, condemnes, sancions i tipologia de sancions.

– Que, pel que fa a l’aplicació de la Directiva 2012/13/UE del dret a la informació de les persones detingudes en relació amb l’accés a l’atestat, s’estableixi:

• Que es tingui accés a l’atestat policial íntegre, no a un resum. La llei determina en quins supòsits s’hi pot tenir accés i en quins no. Per tant, la detenció ha de fonamentar-se en una raó. Els lletrats haurien de tenir, com a mínim, el mateix nivell d’informació que ha tingut l’agent per efectuar la detenció.

• Si hi ha una part de l’atestat que pot afectar la investigació judicial, no s’hi ha de tenir accés. Aquesta, però, és una situació molt concreta (excepcional i prevista a la pròpia Directiva) que no es pot generalitzar.

D. A LA GENERALITAT DE CATALUNYA

1. DEPARTAMENT D’INTERIOR

– Que la Direcció General dels Mossos d’Esquadra estableixi mecanismes eficaços de relació amb les entitats de defensa de drets humans que permetin a aquestes entitats complementar les polítiques públiques en matèria de prevenció de la violència institucional en el cos.

– Que s’estableixi un mecanisme de denúncia de situacions de violència institucional específic per a la ciutadania i per a les entitats de defensa dels drets humans, que permeti que es pugui ac-

tuar de manera adequada i amb la celeritat suficient perquè la prova es pugui preservar. El mecanisme per denunciar situacions de violència institucional no ha de ser el mateix canal general que hi ha per denunciar la resta de situacions, ateses les especificitats que envolten aquest tipus de situacions.

– Que es creï un equip especial d’investigació quan es produeixin casos de violència institucional, especialitzat en drets humans, que treballi en el si de la Divisió d’Afers Interns i que por-

ti a terme les funcions de policia judicial davant de delictes relacionats amb la matèria. A més a més, que es doni una major independència a la Divisió d’Afers Interns del cos.

– Que es revisin els protocols de sanció i de presa de mesures cautelars en casos de situacions de violència institucional per assegurar que, en els casos en què existeixin indicis clars d’una mala praxi policial o de la comissió d’un delictes, l’agent no continuï exercint la seva feina des del mateix lloc i amb la mateixa

Manuel Roldán – Fotomovimiento

normalitat.

– Que es publiquin anualment les estadístiques relatives a les situacions de violència institucional per les quals s’hagin obert investigacions internes en relació amb el número de queixes, denúncies, condemnes, sancions i tipologia de sancions.

– Que faci una instrucció que prohibeixi els controls policials basats en perfil ètnic i que introdueixi mesures per evitar la selectivitat policial en les actuacions policials. Que periòdicament es realitzin estudis sobre l’existència de racisme en els cossos policials que permetin prendre mesures per analitzar i controlar aquest fenomen amb l’objectiu final d’eradicar-lo.

– Que, pel que fa a l’aplicació de la Directiva 2012/13/UE del dret a la informació de les persones detingudes en relació amb l’accés a l’atestat, s’estableixi:

- Que es tingui accés a l’atestat policial íntegre, no a un resum. La llei determina en quins supòsits s’hi pot tenir accés i en quins no. Per tant, la detenció ha de fonamentar-se en una raó. Els lletrats haurien de tenir, com a mínim, el mateix nivell d’informació que ha tingut l’agent per efectuar la detenció.
- Si hi ha una part de l’atestat que pot afectar la investigació judicial, no s’hi ha de tenir accés. Aquesta, però, és una situació molt concreta (excepcional i prevista a la pròpia Directiva) que no es pot generalitzar.

2. DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA

– Que el Departament de Justícia normalitzi el treball de monitoratge, prevenció i denúncia de les situacions de violència institucional en les presons catalanes, tot atorgant-li un estatus específic que n’afavoreixi la feina amb absoluta independència i llibertat, sense deixar de respectar els drets de les persones preses.

– Que s’apliqui correctament la Circular 2/2017 per impedir que hi hagi persones amb aïllament de més de 18 hores i perquè s’asseguri la implementació de la resta de mesures que conté.

– Que en l’aplicació de la normativa relativa a les Regles Nelson Mandela s’estableixi que el temps màxim de compliment d’aïllament per una sanció sigui de catorze dies i que no es permeti encadenar formalment o informal sancions per una durada de temps superior.

– Que es derogui l’ordre Circular 1/2011 sobre estrangeria en centres penitenciaris, que genera un règim discriminatori pel que fa a l’accés als beneficis penitenciaris de les persones estrangeres. Que a més es prohibeixi, en tot cas, que quan una persona presa quedi en llibertat sigui entregada al Cos Nacional de la Policia perquè aquesta institució procedeixi a expulsar-la.

– Que s’estableixi un mecanisme es-

pecífic de denúncia de situacions de violència institucional per a les persones preses i per a les entitats de defensa dels drets humans, amb el qual s’augmentin les garanties, amb l’objectiu que es pugui actuar de manera adequada i amb la celeritat suficient perquè se’n pugui preservar la prova. El mecanisme per denunciar situacions de violència institucional no ha de ser el mateix canal general que ja existeix, ateses les circumstàncies que envolten aquest tipus de situacions.

– Que es revisin els protocols de sanció i de presa de mesures cautelars davant de situacions de violència institucional per assegurar que, en els casos en què existeixin indicis clars d’una mala praxi policial o de la comissió d’un delictes, el funcionari o funcionària no continuï exercint la seva feina des del mateix lloc i amb la mateixa normalitat.

– Que es publiquin anualment les estadístiques relatives a les situacions de violència institucional per les quals s’hagin obert investigacions internes en relació amb el número de queixes, denúncies, condemnes, sancions i tipologia de sancions.

E. A L’AJUNTAMENT DE BARCELONA

1. AL PLE

– Que en el ple de l’Ajuntament de Barcelona es derogui l’Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivèn-

cia ciutadana i se substitueixi per una normativa que gestioni l’espai públic des d’una perspectiva no exclusivament

2. A L’EQUIP DE GOVERN

– Que es creï una unitat de mediació en el si del cos de la Guàrdia Urbana que tingui per objectiu reduir els conflictes en l’espai públic i, en concret, en relació amb la venda ambulant. També és indispensable que es trobin mecanismes per gestionar el fenomen des d’una perspectiva de reducció de danys en base a criteris d’eficàcia, proporcionat i respecte als drets humans.

– Que s’analitzin quins han estat els motius i els resultats que el 50 % de les sancions imposades en base a l’Ordenança de civisme l’any 2016 hagin estat per venda ambulant.

– Que el comissionat de seguretat perfeccioni els mecanismes de relació amb les entitats de defensa de drets humans que els permetin complementar les polítiques públiques en matèria de prevenció de la violència institucional en el si del cos.

– Que s’estableixi un mecanisme de denúncia de situacions de violència institucional específic per a la ciutadania i per a les entitats de defensa dels drets humans, amb el qual s’augmentin les garanties, amb l’objectiu que es pugui actuar de manera adequada i amb la celeritat suficient perquè se’n pugui

punitiva i que posi èmfasi en la mediació i en el respecte als drets humans.

preservar la prova. El mecanisme per denunciar situacions de violència institucional no ha de ser el mateix canal general que ja existeix, ateses les circumstàncies específiques que envolten aquest tipus de situacions.

– Que es revisin els protocols de sanció i de presa de mesures cautelars en casos de situacions de violència institucional per assegurar que, en els casos en què existeixin indicis clars d’una mala praxi policial o de la comissió d’un delictes, l’agent no continuï exercint la seva feina des del mateix lloc i amb la mateixa normalitat.

– Que es publiquin anualment les estadístiques relatives a les situacions de violència institucional per les quals s’hagin obert investigacions internes en relació amb el número de queixes, denúncies, condemnes, sancions i tipologia de sancions.

– Que faci una instrucció que prohibeixi els controls policials basats en perfil ètnic i que introdueixi mesures per evitar la selectivitat policial en les actuacions policials. Que es realitzin periòdicament estudis sobre l’existència de racisme en els cossos policials que permetin prendre mesures per analitzar i controlar aquest fenomen amb l’objectiu final d’eradicar-lo.

Joanna Chinchelnitzky - Fotomovimiento

F. A LA FISCALIA

– Que es creï una Fiscalia especialitzada en violència institucional que supervisi tots els processos que tinguin a veure amb la violència institucional i intervingui en aquests processos de manera proactiva, tot defensant els drets de les persones que hagin estat víctimes eventuais d'una vulneració de drets.

– Que la Fiscalia adopti el paper que té encomanat de garant de la legalitat i

adopti una posició proactiva en la recerca de denúncies per situacions de violència institucional. En concret, en la causa oberta en el Jutjat d'Instrucció Número 7 de Barcelona pels fets de l'1 d'octubre, ha d'adoptar amb urgència un paper proactiu.

– Que s'ofereixi formació específica als i les fiscals en matèria de drets humans i, en concret, en relació amb el *Manual*

per a la investigació i la documentació eficaces de la tortura i altres penes o tractaments cruels, inhumans o degradants (Protocol d'Istanbul), que és el primer conjunt de regles per documentar la tortura i les seves conseqüències.

G. AL CONSELL GENERAL DEL PODER JUDICIAL

– Que s'ofereixi formació específica als i les fiscals en matèria de drets humans i, en concret, en relació amb el *Manual per a la investigació i la documentació eficaces de la tortura i altres penes o tractaments cruels, inhumans o degradants (Protocol d'Istanbul)*, que és el primer conjunt de regles per documentar la tortura i les seves conseqüències.

– Que s'estableixin mecanismes eficaços d'actuació i recomanacions a tots els jutjats de l'Estat per quan rebin una denúncia per una presumpta situació de violència institucional, que tinguin per objectiu oferir un tracte adequat a la presumpta víctima i investigar els fets de manera ràpida, especialment pel que fa a la preservació de la prova.

– Que s'elabori un protocol perquè els jutjats investiguin les denúncies per delictes relacionats amb la violència institucional que tinguin lloc en els CIE d'una manera eficaç i urgent, ja que la possibilitat que les persones denunciants i els testimonis puguin ser deportats és molt alta.

Sergi Rugrand - KrasnyiBCN, La Directa

H. A L'INSTITUT DE MEDICINA FORENSE DE CATALUNYA

– Que s'ofereixi formació específica als metges i psicòlegs forenses en matèria de drets humans i, en concret, en relació amb el *Manual per a la investigació i la documentació eficaces de la tortura i altres penes o tractaments cruels, inhumans o degradants (Protocol d'Istanbul)*, que és el primer conjunt de regles per documentar la tortura i les seves conseqüències.

– Que els protocols interns d'exploració que elaboren els metges forenses incor-

porin una part de valoració de l'impacte psicològic i, si es detecta, que hi hagi mecanismes efectius i ràpids perquè un facultatiu especialitzat (equip d'assessorament tècnic i penal) en faci una valoració. Per tant, recomanem l'ampliació de l'equip d'assessorament tècnic i penal per tal de garantir la valoració psicològica de les víctimes que ho requereixin.

– Que es generi una unitat específica dins de l'Institut de Medicina Forense especialitzada en el peritatge de casos de violència institucional en base al Protocol d'Istanbul.

I. A L'IL·LUSTRE COL·LEGI DE L'ADVOCACIA DE BARCELONA I AL CONSELL D'IL·LUSTRES COL·LEGIS DE L'ADVOCACIA DE CATALUNYA

– Que es creï un torn específic d'ofici per atendre casos de violència institucional del qual formin part advocats especialitzats en la defensa dels drets humans. Entenem que és un canal necessari per atendre les necessitats específiques que aquest tipus de delictes genera. A més a més, per garantir-ne l'accessibilitat, seria recomanable generar un canal d'entrada específic que poguessin conèixer la ciutadania i les persones privades de llibertat.

Pedro Mata - Fotomovimiento

SAIDAVI

2017

INFORME SOBRE VIOLÈNCIA INSTITUCIONAL